

**ERGANİ, ARTUKLU, NUSAYBİN VE KIZILTEPE KADIN
PROFİLİ İLE KADINA YÖNELİK ŞİDDET FARKINDALIĞI
SAHA ÇALIŞMA RAPORU**

OCAK 2026

AMAÇ VE YÖNTEM

Saha Araştırmaları Merkezi, 2025 Yılında Ergani, Nusaybin, Kızıltepe, Artuklu’da yapmış olduğu Kadın Profili ve Kadına Yönelik Şiddet Farkındalığı Saha Araştırması ile toplam 3713 kadınla görüşerek **kadına yönelik şiddeti toplumsal bağlamı ve dinamikleriyle birlikte analiz ederek kapsamlı bir kadın, şiddet profili ve haritası çıkarmayı amaçlamıştır.**

4 önemli kentte aynı ölçeklerle yapılmış olan bu çalışmalar benzerlikleri ve farklılıkları ile analiz edilerek farklı kadın profillerinin ve kent sosyolojisinin şiddetin algılanış biçimine, gündelik yaşam pratiklerine, şiddeti etkileyen faktörlere ve şiddetle başa çıkma mekanizmalarına etkisi görülmüş olacaktır.

Çalışma, belirlenen örneklem grubunda yüz yüze görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir ve kullanılan soru formu 4 bölümden oluşmuştur. İlk bölüm, araştırma grubunu oluşturan kadınların sosyo-ekonomik-kültürel profillerini de içeren demografik verilere erişmeyi sağlayan sorulara odaklanırken; İkinci bölüm, kadınların günlük ve kamusal yaşamına, karar alma ve sorumluluk çerçevelerine; Üçüncü bölüm, araştırma grubunun Kadına yönelik şiddet algısına, şiddeti gerekçelendirme hallerine, şiddet sırasında ve sonrasında tutumlarına, şiddetle baş etme hallerine; dördüncü bölüm ise kadınların yaşadıkları kentin belediye hizmetlerine dönük görüş öneri ve beklentilerine odaklanmıştır.

Verilen yanıtlar SPSS ortamına aktararak nicel analize tabi tutulmuştur.

ÖZET VE SONUÇ

Ergani, Artuklu, Nusaybin ve Kızıltepe’de gerçekleştirilen Kadın Profili ve Kadına Yönelik Şiddet Farkındalığı araştırması, dört ilçede kadınların yaşam koşulları, şiddet deneyimleri ve destek mekanizmalarına erişimi açısından hem ortaklaşan hem de ayrışan örüntüleri görünür kılmaktadır. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, **Artuklu, Kızıltepe ve Ergani’nin birçok başlıkta birbirine yakın profiller sergilediği**, buna karşılık **Nusaybin’de kadınlar açısından daha olumsuz ve yoğunlaşmış göstergelerin öne çıktığı** görülmektedir.

Artuklu, Kızıltepe ve Ergani, **eğitim düzeyi, istihdama katılım, şiddetin sıklığı ve destek mekanizmalarına erişim** gibi alanlarda görece benzer eğilimler göstermektedir. Her üç ilçede de şiddet yaygın bir sorun olmakla birlikte, şiddetin daha çok dönemsel biçimde raporlandığı; destek alma ve kurumlara başvuru oranlarının Nusaybin’e kıyasla görece daha dengeli seyrettiği görülmektedir. Bu benzerlik, iki ilçenin sosyo-ekonomik yapısı, kent merkezine görece yakınlık ve hizmetlere erişim olanaklarıyla ilişkili okunabilir.

Nusaybin ise araştırmanın neredeyse tüm kritik başlıklarında daha olumsuz sonuçların yoğunlaştığı bir ilçe olarak öne çıkmaktadır. Çocuk yaşta evlilik ve doğum oranlarının yüksekliği, düşük eğitim

düzeı, istihdamdan dışlanma, şiddetin daha süreğen yaşanması, susma davranışının yaygınlığı ve kurumsal desteklere erişimin son derece sınırlı olması, Nusaybin’de kadınların çok katmanlı bir kırılganlık içinde yaşadığını göstermektedir. Ancak bu olumsuz tabloyu yalnızca “daha fazla şiddet” şeklinde okumak eksik kalacaktır. Nusaybin’de kadınların **şiddeti adlandırma, tanımlama ve dile getirme düzeylerinin görece yüksek olması**, olumsuz göstergelerin daha görünür hale gelmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. İlçede uzun süredir var olan kadın örgütlenmeleri, sivil dayanışma ağları ve politik/toplumsal farkındalık, kadınların yaşadıklarını ifade etme eşğini düşürmekte; bu da verilerde daha sert ve açık bir tablo ortaya çıkarmaktadır.

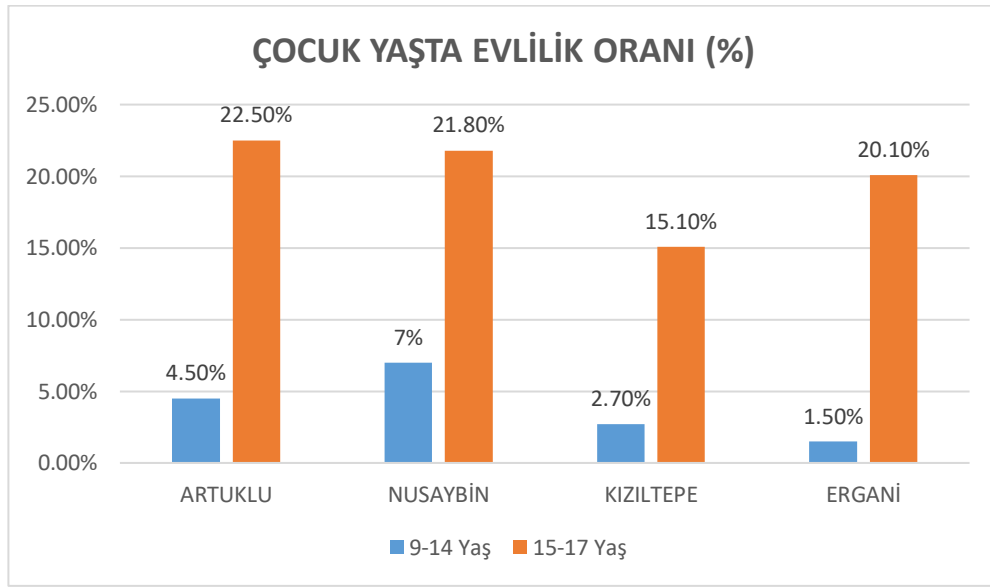
Kızıltepe ise birçok başlıkta Artuklu’ya yakın bir görünüm sunsa da, özellikle **şiddetin tanımlanması, ekonomik ve toplumsal baskıların dile getirilmesi ve aile dağılması/çocuklar sahipsiz kalması gerekçesinin yüksekliği** ile özgünleşmektedir. Kızıltepe’de şiddetin “normal” olarak adlandırılmaması dikkat çekici olmakla birlikte, şiddete katlanmanın çoğu zaman kaçınılmaz bir yaşam stratejisi olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca “şiddeti uygulayanın düzeleceğı” ya da “anne-baba evine dönmenin daha zor olacağı” gibi gerekçelerin burada görünürleşmesi, şiddet döngüsünün umut, çaresizlik ve yapısal seçenek yoksunluğu üzerinden sürdüğüne işaret etmektedir.

Genel olarak araştırma, kadına yönelik şiddetin dört ilçede de bireysel olaylar zinciri değil; **ekonomik bağımlılık, bakım yükü, toplumsal cinsiyet normları, aile/akrabalık baskısı ve kurumsal erişim yoksunluğu** ile iç içe geçmiş yapısal bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Nusaybin’deki daha olumsuz göstergeler, kadınların daha fazla şiddet yaşamısından ziyade, yaşanan şiddetin daha görünür ve ifade edilebilir olmasının bir sonucu olarak da okunmalıdır. Bu bulgular, yerel yönetimler ve politika yapıcılar açısından, tek tip müdahaleler yerine ilçelerin özgün sosyal dokusunu, kadınların farkındalık düzeyini ve mevcut örgütlenme kapasitelerini dikkate alan bütüncül ve yerel odaklı politikaların gerekliliğine işaret etmektedir.

BULGULAR

Evlenme şekli ile evlilik yaşı kadına yönelik şiddetin ve çocuk istismarının toplumda en görülür ancak kabul edilen normudur. Bu bağlamda sorulan ‘‘Kaç Yaşında Evlendiniz Sorusu’’na gelen en yaygın yanıtlara baktığımızda,

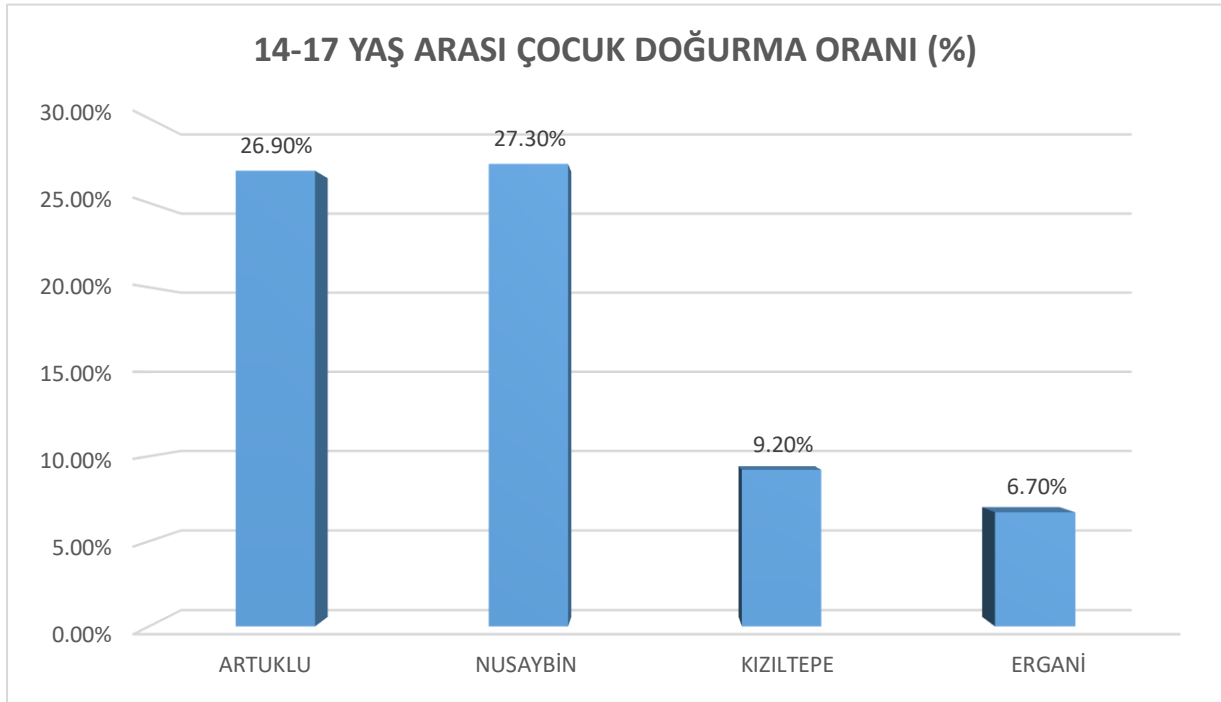
Görüşmecilerin Artuklu ‘da %74,4’ü, Nusaybin’de %70,8’i Kızıltepe’de %73,5’i Ergani’de %73,4’ü Evlidir. Her dört kentte de evlenme yaşı en yaygın olarak 18-24 yaş arasındır.

Grafik incelendiğinde, tüm kentlerde çocuk yaşı evlilik oranlarının **15–17 yaş grubunda yoğunlaştığını ve oldukça yüksek oranlarda olduğunu**, ancak **9–14 yaş grubunda da dikkat çekici oranların bulunduğu** görülmektedir. Bu durum, çocuk yaşı evliliğin yalnızca ergenlik dönemiyle sınırlı kalmadığını, özellikle Nusaybin’de çok daha erken yaşlara kadar indiğini göstermektedir. 9-14 Yaş Grubu evliliğinin en yüksek görüldüğü yer Nusaybindir.

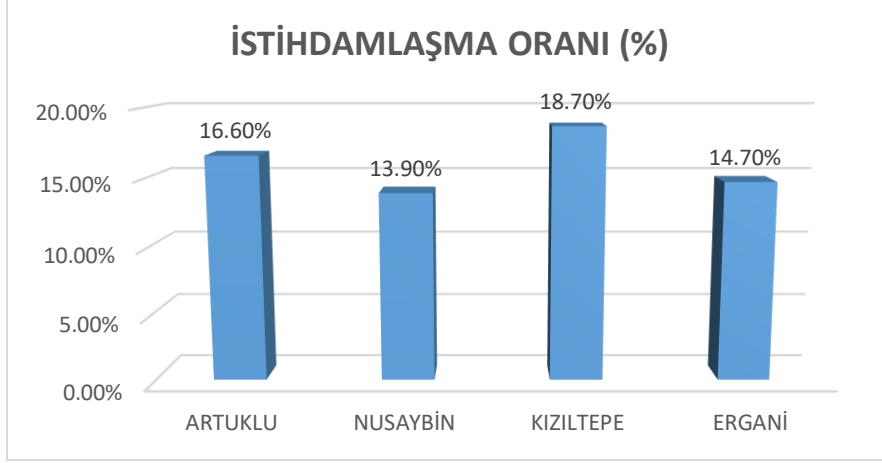
Kadınların Artuklu’da %47,4’ü Nusaybin’de %60,2’si Kızıltepe’de %62,5’i Ergani’de %58,3’ü en yaygın olarak **Görücü Usulü** ile evlenmiştir. Böylece **Görücü Usulü ile Evlilik** evlenme şekli tüm ilçelerde ilk sırada yer almıştır.

Aile Baskısı yanıtı %1,8 oranıyla en yüksek Nusaybin’de görülürken **Berdel Usulü** yanıtı %2,1 ile yine Nusaybin’de ön plandadır.

Çocuk yaşıta doğum, henüz bedensel ve zihinsel gelişimini tamamlamamış bireylerin gebeliğe zorlanması nedeniyle **bir şiddet biçimi olarak değerlendirilmelidir.** Bu durum başta anne ölümü erken doğum, düşük doğum ağırlığı gibi komplikasyonlar başta olmak üzere ciddi biyolojik zararlara neden olmaktadır. Kentler arası karşılaştırma, çocuk yaşıta evlilik ve doğumun **yerel toplumsal normlar, yoksulluk, eğitimden kopuş ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği** ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Erken yaşıta gebelik, yalnızca bireysel bir sağlık sorunu değil; aynı zamanda kız çocuklarının bedenleri üzerinde kurulan yapısal bir baskı ve **sistemik bir şiddet biçimi** olarak değerlendirilmelidir.

Araştırma grubuna yöneltilen “**Çalışıyor musunuz?**” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, **Kızıltepe** %18,7 ile **çalıştığını belirtenlerin oranının en yüksek olduğu** kent olarak öne çıkmaktadır. **Artuklu**’da bu oran %16,6 iken, **Ergani**’de %14,7, **Nusaybin**’de ise %13,9 düzeyindedir.

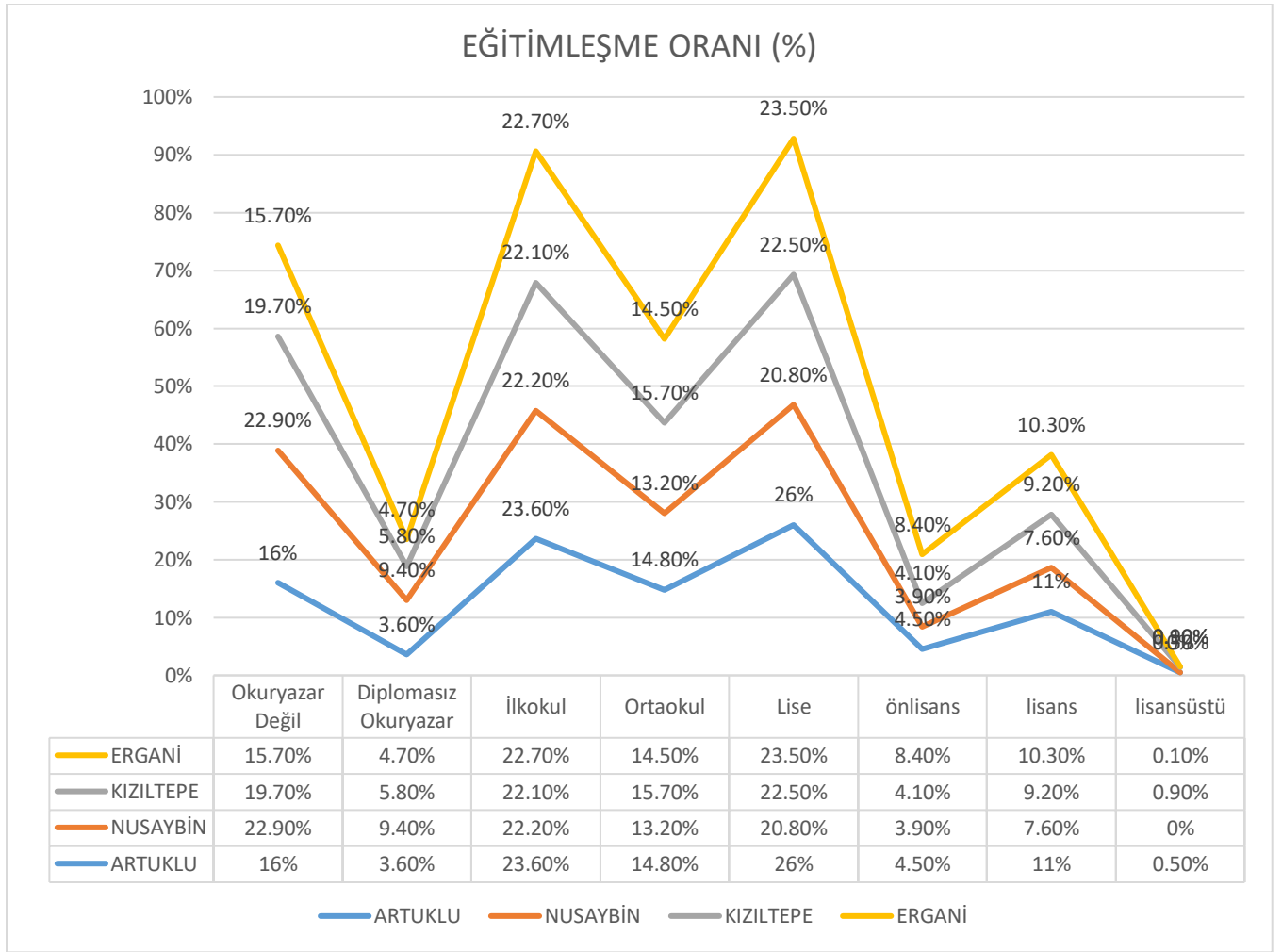
Kentler arasında küçük farklılıklar görülmekle birlikte, tüm yerleşimlerde **kadınların çalışma oranlarının düşük seviyelerde seyretmesi**, kadınların istihdamdan büyük ölçüde uzak kaldığını göstermektedir. Bu durum, ev içi bakım yükü, çocuk bakımının görünmezleştirilmesi ve toplumsal cinsiyet normlarının kadınları öncelikle ev içi rollerle tanımlamasıyla doğrudan ilişkilidir.

Saha araştırması boyunca görüşmeciler tarafından kadınlara uygun çalışma koşullarının bulunmadığı, çalışan kadının ev işi yükünün hafifletilmediği, part-time çalışma olanaklarının ve kreş gibi hizmetlerin yetersiz olduğu aktarılmıştır. Bu da kadın istihdamının düşük seviyelerde seyretmesinin nedenlerini birinci ağızdan vermiştir.

Araştırma bulgularına göre “**Ev ve Çocuk Sorumluluklarım Var**” yanıtı, çalışmama nedenleri arasında tüm kentlerde **ilk sırada** yer almaktadır. Bu oran **Nusaybin**’de %53, **Artuklu**’da %56,7, **Kızıltepe**’de %57,6 ve **Ergani**’de %47,9’dur. Bu bulgu, kadınların istihdamdan uzak kalmasında ev içi bakım ve çocuk sorumluluklarının **temel ve ortak bir engel** olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Kadınların istihdama katılımını engelleyen faktörler yalnızca iş bulma olanaklarıyla sınırlı değildir. **Ev içi bakım emeğinin kadınların doğal görevi olarak görülmesi, çocuk kreşlerinin yetersizliği, esnek ve güvenceli çalışma modellerinin sınırlı olması ve toplumsal cinsiyet normları**, kadınların çalışma hayatına katılımını yapısal olarak kısıtlamaktadır. Bu durum, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını zayıflatmakta ve istihdamdan dışlanmayı kalıcı hale getirmektedir. Ki bu engeller kadınlar tarafından büyük bir farkındalık oranına sahip olmasıyla araştırmanın ilerleyen sorularında **Belediyeden Beklenen** adımlarda “**Kadınlara İstihdam Alanları Sağlanması**” ve “**Kreş Hizmetleri**” taleplerinde yüksek oranların verilmesini açıklayacaktır.

Öte yandan “**Eşim izin vermiyor**” yanıtı **Kızıltepe**’de %2,9, **Ergani**’de %6,4 oranında dile getirilirken Ergani’de **Ekonomik Şiddet**e maruz bırakılma oranı yalnızca **%3,2** olarak görülmüştür. Bu, kadınların çalışma özgürlüğünün engellenmesinin bir **Ekonomik Şiddet** olarak tanımlanmadığını göstermektedir.

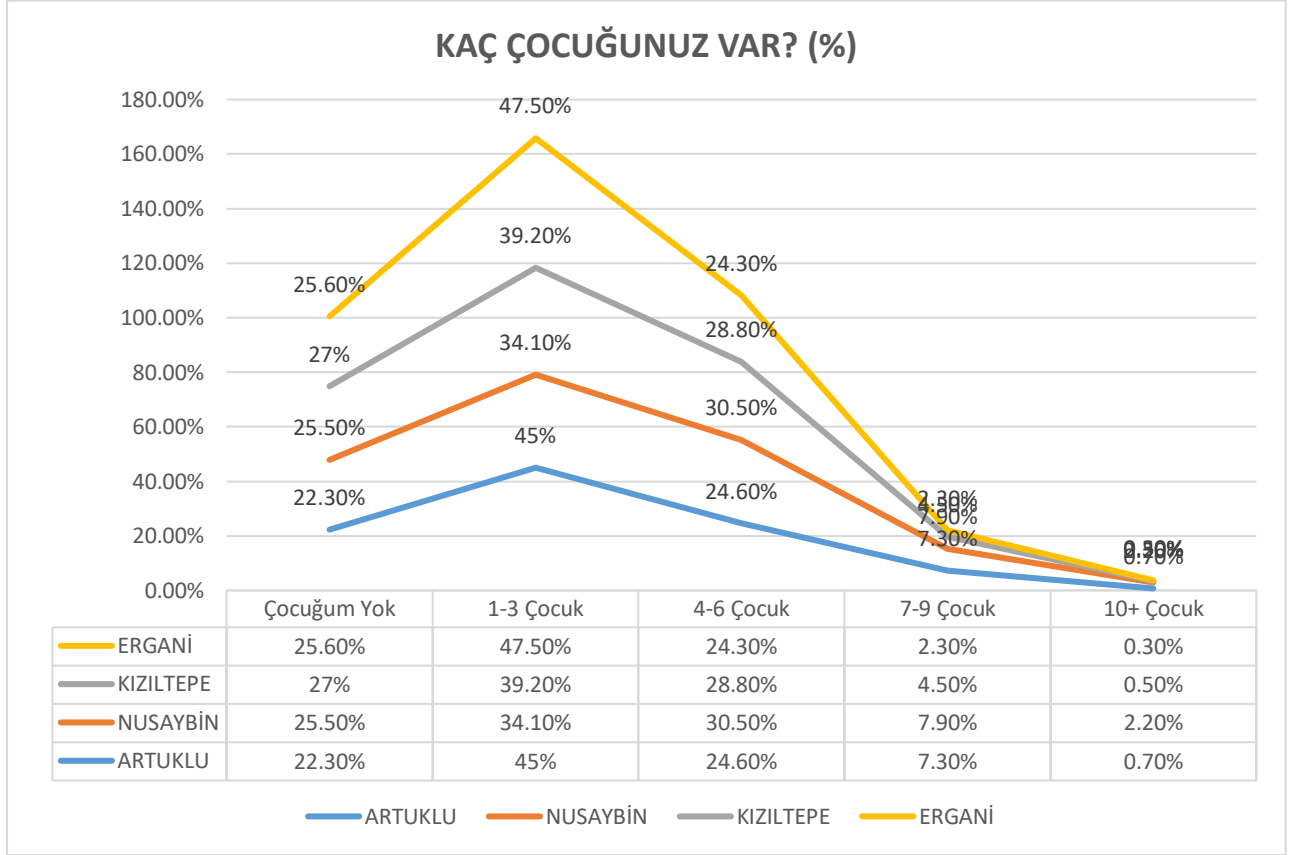
Dört kentte de düşük eğitim düzeylerinin belirgin biçimde ağırlık kazandığı görülmektedir Özellikle **Nusaybin**’de **okuryazar olmayan** ile **diplomasız okuryazar** kategorilerinin görünür bir paya sahip olmuştur.

Eğitim düzeyi, yalnızca bir “mezuniyet bilgisi” değil; kadınların gündelik yaşamda hangi alanlara erişebildiğini, hangi seçenekleri gerçekçi bulabildiğini ve kendisini ne ölçüde güvende hissedebildiğini belirleyen temel bir toplumsal eşiktir. Nitekim eğitim düzeyi düştükçe kadınların istihdama katılma olasılığı zayıflamakta; bu durum ekonomik bağımlılığı artırarak şiddet karşısında seçenekleri daraltabilmektedir.

Saha araştırmasında bulunan gözlemcilerin aktarımlarına göre eğitim hakkının gasp edilmesi zincirin en başını oluşturarak kadınların bütün yaşamında özerkliğini kısıtlamıştır. Yeterli eğitimi alamamış kadınlar sosyalleşme imkanına sahip olamamış ve istihdama katılamamıştır.

Bu nedenle çalışmanın ilerleyen başlıklarında görülen **şiddet durumunda susma, başvuru yapmama** ve **haklara erişememe** gibi örüntülerin, yalnızca bireysel tercih olarak değil; **eğitim – ekonomik**

bağımlılık – toplumsal normlar ekseninde birbirini besleyen yapısal bir çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çocuk sayısına ilişkin dağılımlar değerlendirildiğinde, dört kentte de en yaygın kümelenmenin **1–3 çocuk** aralığında olduğu görülmektedir Bu aralık; Nusaybin’de %34,1, Artuklu’da %45,0, Kızıltepe’de %39,2 ve Ergani’de %47,5 ile her kentte ilk sırada yer almaktadır.

Bununla birlikte **4–6 çocuk** kategorisinin özellikle Nusaybin (%30,5) ve Kızıltepe’de (%28,8) dikkat çekici düzeyde yüksek olması, bu iki kentte **çok çocukluluğun hâlâ güçlü ve normal bir aile pratiği olarak sürdüğünü göstermektedir**. Bu durum, yalnızca demografik bir veri olarak değil; gündelik yaşamı belirleyen bakım düzeni ve hane içi işbölümü açısından da önem taşımaktadır.

Çocuk sayısı arttıkça ev içi bakım ve emek yükünün büyümesi, kadınların kamusal alana ve özellikle istihdama katılımını daha da zorlaştırabilmektedir. Aynı zamanda ekonomik bağımlılık ve bakım sorumluluğunun artması, şiddet ortamından ayrılmayı zorlaştıran koşulları güçlendirebilir; dolayısıyla çocuk sayısı, şiddetle mücadelede kadınların hareket alanını daraltan yapısal unsurlardan biri olarak ele alınmalıdır. Bunun en önemli örneği, kadınların şiddete maruz bırakıldığı yerde yaşamını sürdürmeye devam ettirmesinin birincil gerekçe olarak ‘‘Ailem Dağılmasın, Çocuklarım Sahipsiz Kalmasın’’ yanıtlarını vermesidir.

Evde bakım sorumluluğuna ilişkin yanıtlar değerlendirildiğinde, “bakmakla sorumlu olma” kavramının kentler arasında aynı biçimde anlaşılmadığı görülmektedir. Görüşmeler, bazı kadınların bu sorumluluğu daha çok **yaşlı/engelli/hasta bakımı** gibi “özel bakım gereksinimi” üzerinden yorumladığını; bazı kadınların ise **çocuk bakımını gündelik hayatın rutin bir parçası** olarak gördüğü için bunu ayrıca “bakım yükümlülüğü” başlığı altında ifade etmediğini düşündürmektedir. Bu nedenle “yok” yanıtının yüksekliği her zaman bakım yükünün olmadığı anlamına gelmemekte; bakımın **nasıl tanımlandığı** ile yakından ilişkilenmektedir.

Kentler özelinde en sık verilen yanıtlar bu farklılığı açık biçimde görünür kılar. **Nusaybin’de “çocuğum/çocuklarım”** yanıtı **%39,8** ile ilk sırada yer alırken; **Artuklu’da %46,1**, **Kızıltepe’de %58,1** ve **Ergani’de %48,1** ile “yok” yanıtı öne çıkmaktadır. Bununla birlikte “yok” yanıtının ilk sırada olduğu kentlerde ikinci sırada yine “**çocuğum/çocuklarım**” seçeneğinin gelmesi (Artuklu **%36,5**; Kızıltepe **%25,8**; Ergani **%28,9**), bakım emeğinin pratikte varlığını koruduğunu; ancak kimi zaman “yükümlülük” olarak adlandırılmadığını göstermektedir. **Ki bir diğer önemli nokta da ‘Yok’ yanıtı ile ön plana çıkan ilçelerde ‘Çalışmıyorsanız Neden?’ sorusuna ilk sırada her zaman ‘Ev ve Çocuk Sorumluluklarım Var’ yanıtı gelmiştir.**

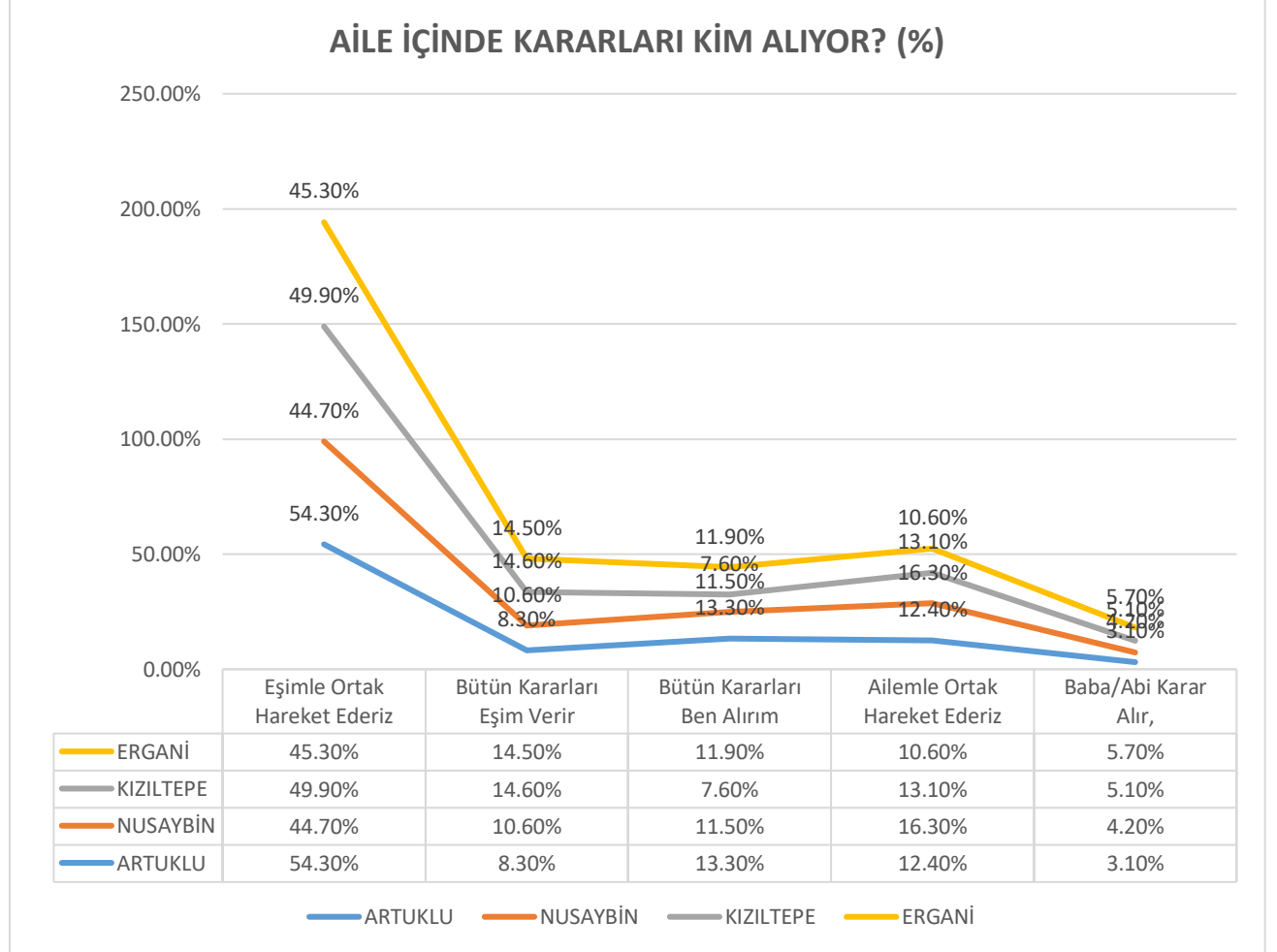
Bu tablo, bakım emeğinin gündelik hayatın “doğal” bir parçası olarak içselleştirildiği durumlarda bakım sorumluluğunun görünmezleşebildiğini ve yükümlülük tanımının daralabildiğini düşündürmektedir. Dolayısıyla kentler arasında yalnızca bakımın varlığı değil; bakımın **hangi biçimlerde görünürleştiği**, hangi bakım türlerinin “yük” olarak algılandığı ve nasıl adlandırıldığı da ayrılmaktadır. Bu ayrışma ise kadınların işgücü piyasasına erişimi, ev içi zaman kullanımı ve şiddet karşısında destek arama davranışları için önemli bir toplumsal arka plan sunmaktadır.

Gün içinde en çok zamanı alan faaliyetlere bakıldığında, dört kentte de kadınların zamanının büyük bölümünün **ev işi** etrafında toplandığı görülmektedir. Ev işi, **Nusaybin’de %60,5**, **Artuklu’da %58,3**, **Kızıltepe’de %49,8** ve **Ergani’de %57,0** ile her kentte ilk sırada yer almaktadır. Bu tablo, kadınların gündelik yaşamının esasen ev içi düzenin sürdürülmesi ve hane ihtiyaçlarının karşılanması gibi **süreklilik arz eden emek süreçleri** üzerinden kurulduğunu göstermektedir.

Ev işini takip eden ikinci temel zaman bileşeni ise **çocuk bakımındır**. Çocuk bakımı; Artuklu ve Ergani’de **%18,0**, Kızıltepe’de **%23,9**, Nusaybin’de ise **%14,5** düzeyindedir. Ev işi ve çocuk bakımının birlikte oluşturduğu bu zaman yoğunluğu, kadınların kamusal alana katılımını yalnızca “istek” üzerinden değil; doğrudan **zaman, enerji ve sorumluluk paylaşımı** üzerinden sınırlayan bir zemine işaret etmektedir.

Bu durum, kadınların eğitim ve özellikle istihdam alanında karşılaştığı yapısal engelleri anlamak açısından kritik önemdedir. Ev içi emeğin ve bakım yükünün bu ölçüde merkezi olduğu bir gündelik

yaşam düzeninde, kadınların ücretli çalışmaya yönelmesi çoğu zaman “ek bir yük” anlamına gelebilmekte; bu da işgücü piyasasından uzaklaşmayı hızlandırabilmektedir. Dolayısıyla bu bulgu, istihdama katılımın düşük düzeyde seyretmesi ve çalışmama gerekçelerinde “ev–çocuk sorumlulukları”nın ilk sırada yer almasıyla birlikte ele alınmalıdır

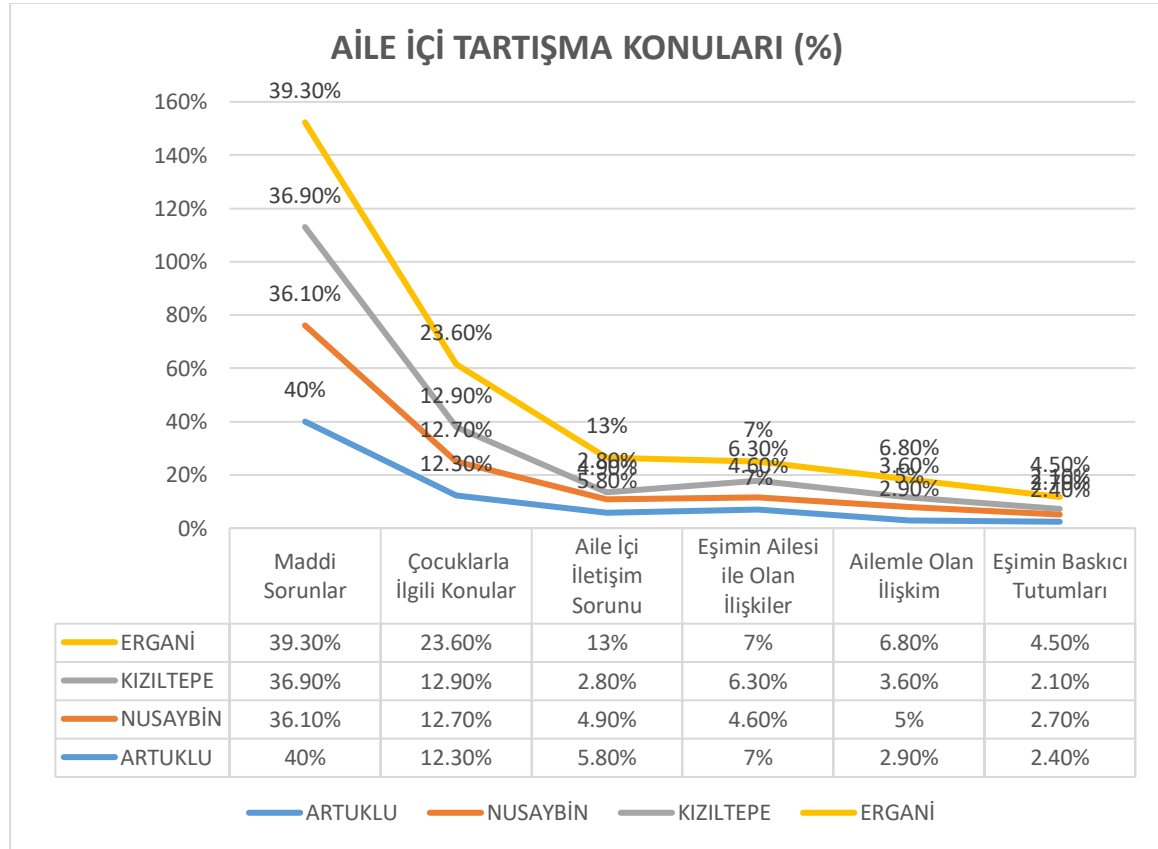
Aile içinde karar alma süreçleri değerlendirildiğinde, dört kentte de en yaygın ifadenin “**eşimle ortak hareket ederiz**” olduğu görülmektedir. Bu yanıtın oranı **Artuklu’da %54,3**, **Kızıltepe’de %49,9**, **Ergani’de %45,3** ve **Nusaybin’de %44,7** düzeyindedir. İlk bakışta bu tablo, hane içinde kararların daha çok karşılıklı müzakareyle alındığı ve eşitlikçi bir paylaşım zemininin var olabileceği izlenimini yaratabilmektedir.

Ancak bu “ortaklık” vurgusunu doğrudan simetrik bir güç paylaşımı olarak okumak her zaman mümkün değildir. Çünkü raporun diğer bulguları; kadınların gündelik yaşamında ev içi emek ve bakım yükünün baskınlığı, istihdama katılımın düşük düzeyi ve şiddet karşısında susma/kurumlara başvurmama gibi örüntülerle birlikte düşünüldüğünde, “ortak karar” ifadesinin kimi zaman **normatif bir uyum dili** olarak kurulabildiğini düşündürmektedir. Başka bir ifadeyle, “birlikte karar alıyoruz” söylemi her koşulda kararın eşit koşullarda tartışıldığı ve eşit biçimde paylaşıldığı anlamına gelmeyebilir.

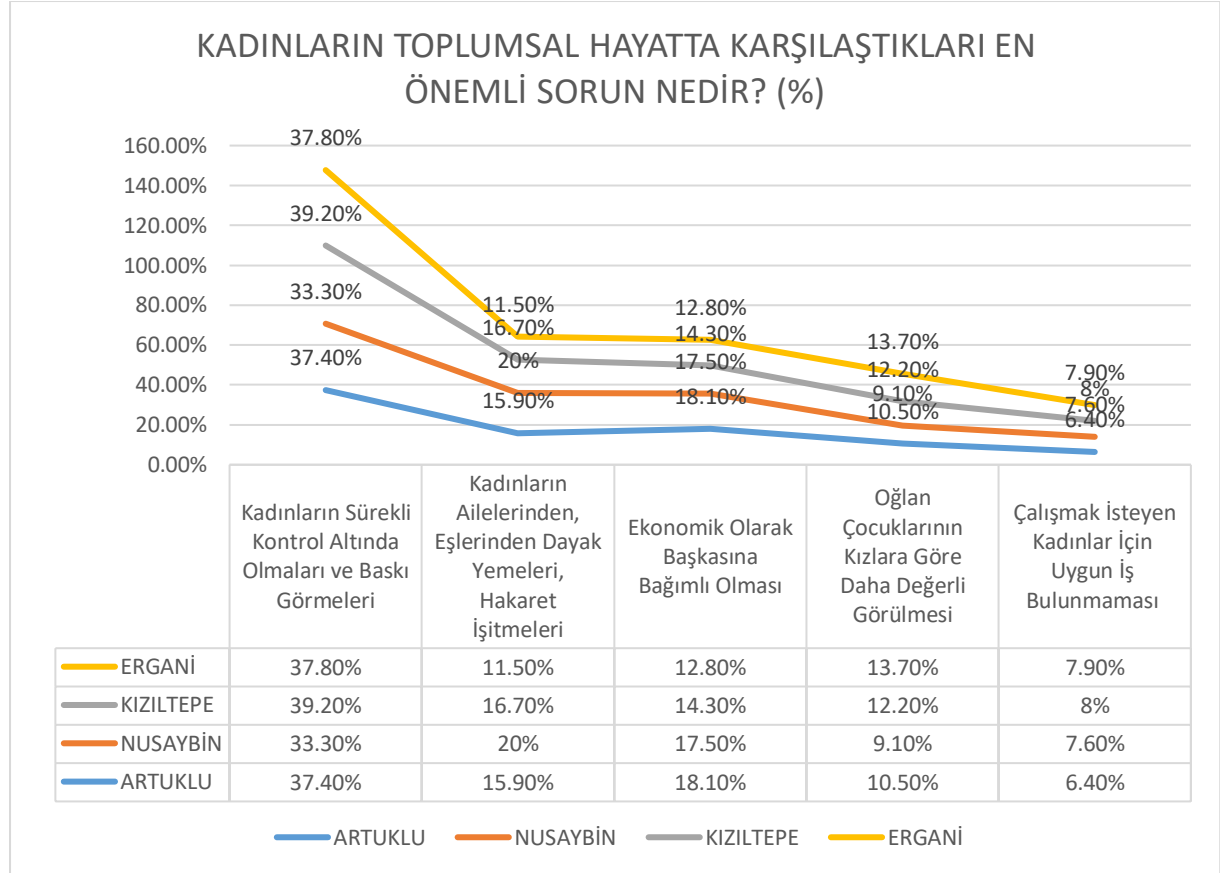
Özellikle ev içi emeğin büyük ölçüde kadınlar üzerinden yürüdüğü, ekonomik kaynaklara erişimin sınırlı olduğu ve kadınların kamusal alandaki hareket alanının daraldığı bağlamlarda, karar alma süreçleri daha çok “ortaklık” söylemi içinde görünür olsa da güç dengeleri farklılaşabilmektedir. Bu nedenle hane içi karar alma pratikleri; yalnızca beyan düzeyinde değil, tartışma alanları, ekonomik bağımlılık ve şiddete ilişkin başlıklarla birlikte ele alındığında daha gerçekçi bir sosyolojik okuma sunacaktır.

AİLE İÇİ TARTIŞMALAR

Aile içinde tartışmaya yol açan konular incelendiğinde, dört kentte de en baskın başlığın “**Maddi Sorunlar**” olduğu görülmektedir. Maddi sorunları tartışma nedeni olarak ifade edenlerin oranı **Nusaybîn’de %36,1 Artuklu’da %40,0, Kızıltepe’de %36,9 ve Ergani’de %39,3** düzeyindedir. Bu durum, hane içi gerilimlerin önemli bir bölümünün ekonomik baskılar etrafında şekillendiğini; gelir yetersizliği, geçim sıkıntısı ve borçluluk gibi faktörlerin ev içi ilişkileri doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır.

Ekonomik stresin arttığı koşullarda, tartışma alanlarının yalnızca para ile sınırlı kalmadığı; gündelik yaşamın farklı başlıklarına da yayıldığı görülmektedir. Akrabalık ilişkileri, çocuklarla ilgili kararlar ve eşin ailesiyle ilişkiler gibi meseleler, ekonomik baskının “tetiklediği” ya da “şiddetlendirdiği” ikincil gerilim başlıkları haline gelebilmektedir. Bu tablo, şiddet ve çatışmayı sadece bireysel öfke patlamaları ya da anlık olaylar olarak değil; **toplumsal ve ekonomik koşulların hane içindeki gerilim üretme kapasitesi** ile birlikte değerlendirmek gerektiğini hatırlatmaktadır.

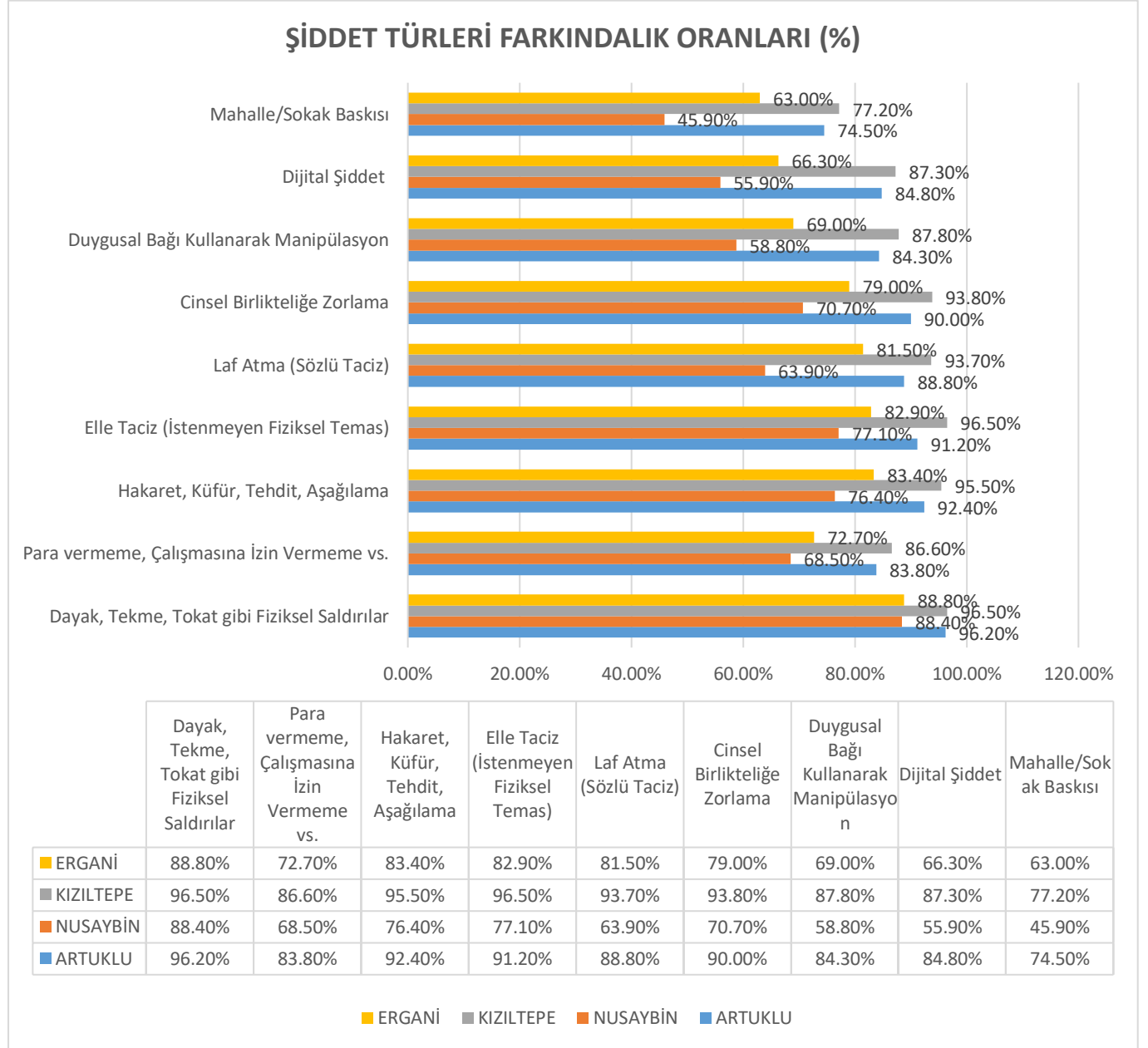

Kadınların toplumsal hayatta karşılaştığı en önemli sorunlara ilişkin yanıtlar değerlendirildiğinde, dört kentte de ortak bir vurgu hattının olduğu görülmektedir. Yanıtlar ağırlıklı olarak **eşitsizlik, denetim/baskı** ve **şiddet** ekseninde toplanmakta; kadınların gündelik yaşamda yalnızca “fiziksel güvenlik” değil, aynı zamanda **özgürlük, hareket alanı ve söz hakkı** üzerinden de kısıtlandığını ortaya koymaktadır.

Kentlerde en sık dile getirilen temalar; kadınların **kontrol altında tutulması, baskı altında yaşaması, aile içi şiddet/hakaret/dayak** gibi doğrudan şiddet deneyimleri ve **kamusal alanda özgürleşememe** başlıklarında birleşmektedir. Bu tablo, şiddetin yalnızca “vurmak” gibi görünür fiziksel eylemlerle sınırlı algılanmadığını; kadınların yaşamına yayılan **denetim mekanizmaları, hareket kısıtlılığı ve değer hiyerarşileri** ile birlikte düşünüldüğünü göstermektedir.

Özellikle çocuk yaşta evlilik/gebelik, eğitimden kopuş ve istihdam dışılık gibi bulgular, kadınların sorun algısının arkasında duran toplumsal zemini güçlendirmektedir. Başka bir ifadeyle, kadınların “en önemli sorun” diye tarif ettiği şey yalnızca tekil bir olay değil; hayatın farklı alanlarında biriken ve birbirini besleyen **yapısal eşitsizlik deneyimleri** olarak görünürleşmektedir.

ŞİDDET ALGISI

ŞİDDET ALGISI

Dört ilçede kadınlara “Kadına Yönelik Şiddet Denildiğinde Aşağıdaki Davranışlardan Hangilerini Şiddet Olarak Görüyorsunuz?” diye sorulduğunda, **fiziksel, psikolojik, cinsel ve dijital şiddet biçimlerinin büyük oranda şiddet olarak tanımlandığı** görülmektedir. Özellikle **fiziksel saldırı, hakaret-küfür-tehdit ve istenmeyen fiziksel temas** başlıklarında ilçelerin tamamında “kesinlikle şiddettir” diyenlerin oranı %88–96 bandında seyretmektedir. En yüksek oranlar Artuklu ve Kızıltepe’de görülürken, Nusaybin ve Ergani’de de benzer biçimde güçlü bir farkındalık söz konusudur. Bu durum, kadınların önemli bir bölümünün şiddeti tanımlama konusunda **temel ortak bir bilince sahip olduğunu** göstermektedir.

Ancak bazı başlıklarda ilçeler arasında anlamlı farklar da ortaya çıkmaktadır. **Ekonomik şiddet** olarak tanımlayabileceğimiz “para vermeme, parasına el koyma, çalışmasına izin vermeme” davranışını şiddet olarak görme oranı **Artuklu ve Kızıltepe’de %85–87 seviyesinde** seyrederken, **Ergani’de %72,7, Nusaybin’de ise %68,5** düzeyindedir. Bu fark, ekonomik bağımlılık ve parasal denetimin kimi bağlamlarda **evlilik içi bir uygulama olarak normalleştirilebildiğini**, dolayısıyla her zaman “şiddet” olarak adlandırılmadığını düşündürmektedir.

Benzer biçimde **mahallenin/sokağın baskısı** başlığında en düşük oran **Nusaybin’dedir (%45,9 “kesinlikle katlıyorum”)**. Kızıltepe’de %77,2, Artuklu’da %74,5 ve Ergani’de %63,0 oranlarıyla daha yüksek bir kabul söz konusudur. Nusaybin’de bu oranın görece düşük olması, **toplumsal baskının zaten gündelik hayatın olağan bir parçası olarak içselleştirilmiş olabileceğine** işaret etmektedir. Kadın için sokak/mahalle denetimi, norm dışı sayılan davranışları sınırlandıran bir şiddet biçimi olarak değil; “toplumsal düzenin doğal bir parçası” olarak da algılanıyor olabilir.

Dijital şiddet başlığında da küçük fakat anlamlı farklar görülmektedir. Artuklu ve Kızıltepe’de “kesinlikle şiddettir” oranı **%87–84 bandında** seyrederken, **Ergani’de %66,3, Nusaybin’de %55,9** düzeyindedir. Bu fark, dijital taciz ve kontrol davranışlarının **yeni bir şiddet formu olarak tanınmasında** mekân ve kültürel bağlama göre değişen bir farkındalık olduğunu göstermektedir.

Genel tabloya bakıldığında kadınların önemli bir kısmı için şiddet, **sadece fiziksel saldırıyla sınırlı değildir**; duygusal, ekonomik, dijital ve toplumsal baskı biçimleri de geniş ölçüde şiddet olarak tanımlanmaktadır. Ancak bazı ilçelerde belirli şiddet türlerinin halen **ilişkinin olağan bir parçası olarak görülebildiği** anlaşılmaktadır. Bu durum, şiddeti tanımlama ve adlandırmanın yalnızca bireysel bilinçle değil; **toplumsal normlar, kültürel bağlam ve maruz kalınan deneyimlerin sürekliliğiyle** birlikte şekillendiğini düşündürmektedir.

ŞİDDETE NEDEN OLAN FAKTÖRLER

Şiddete neden olan faktörler dört ilçede de tek bir başlığa toplanmıyor; kadınların yanıtları daha çok **ekonomik baskı + bağımlılıklar + toplumsal cinsiyet normları + aile/akrabalık denetimi** hattında birleşiyor. Bu da şiddetin “anlık öfke”den ziyade, gündelik hayatın içine yerleşen ilişkiler ve baskı mekanizmalarıyla birlikte yaşandığını gösteriyor.

Bağımlılıklar (alkol/uyuşturucu/kumar) başlığında Mardin ilçelerinde vurgu Ergani’ye göre daha yüksek: “kesinlikle katılıyorum” oranı **Nusaybin %79,6, Artuklu %90,0, Kızıltepe %94,8** iken **Ergani %82,5**. Bu tablo, özellikle **sınır hattındaki ilçelerde** bağımlılıkların kadınların **güvenlik algısını ve gündelik yaşamını** tehdit eden bir risk olarak daha güçlü hissedildiğine işaret ediyor. Önemli Not: Nusaybin’de %79,6 diğer ilçelere göre düşük görünse de şiddeti etkileyen faktörlerde en çok oylanana şık olmuştur.

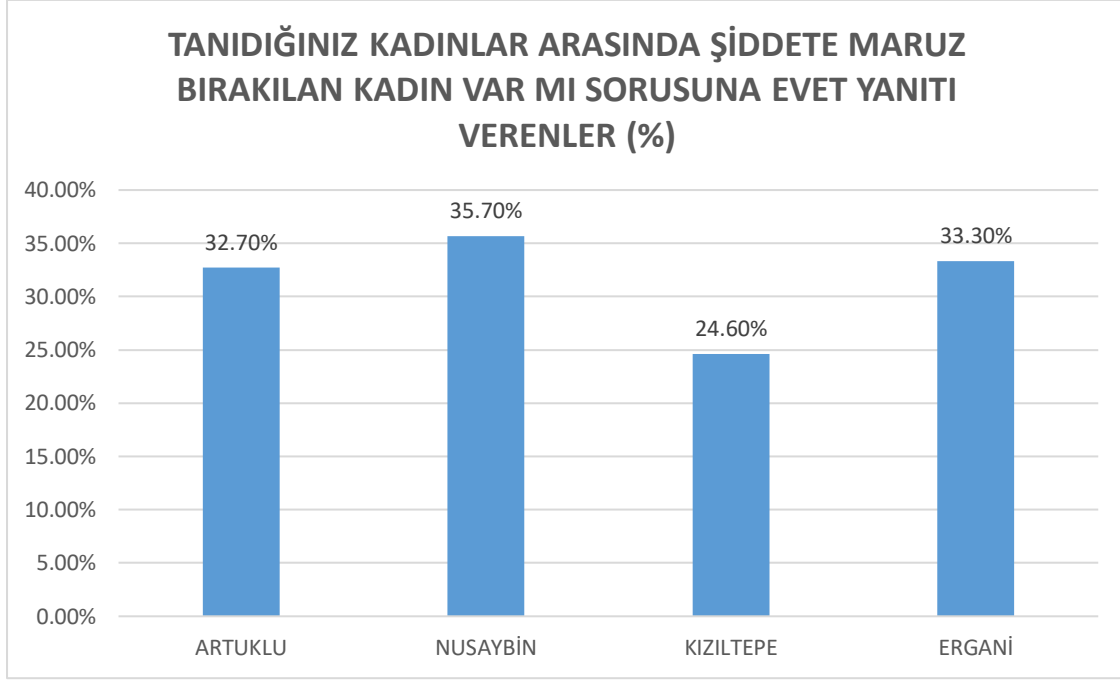
Saha’dan alınan dönütlerde de son 10 yıl içinde artmış olan Madde Kullanımı yalnızca ev içindeki şiddeti körüklemekle kalmıyor aynı zamanda kadınları eve hapseden bir faktör olarak karşımıza çıkıyor. Yeterince ısıtılmamış, metruk binaların ve güvenliksiz parkların bulunduğu mahallelerde kadınlar kendilerinin ve çocuklarının güvenliği açısından yüksek endişe duymakta; bu sebeple de yanında bir erkek bulunmadığı takdirde evden çıkmadığını belirtmişlerdir.

Ekonomik nedenler dört ilçede de yüksek; özellikle **Artuklu (%82,1)** ve **Kızıltepe (%85,0)** daha sert öne çıkıyor (Nusaybin %68,4; Ergani %67,5). Ekonomik kırılmalık hem hane içi gerilimi büyütüyor hem de kadının ayrılma/başvuru kapasitesini zayıflatıyor.

Toplumsal cinsiyet normları da belirgin: kadının karşı çıkması, erkeği reddetmesi, ev işi/yemek gibi rollerin “aksaması” Artuklu ve Kızıltepe’de daha yüksek oranlarla ifade ediliyor. Bu, şiddetin kimi hanelerde kadını “hizaya sokan” bir denetim aracı gibi çalışabildiğini düşündürüyor.

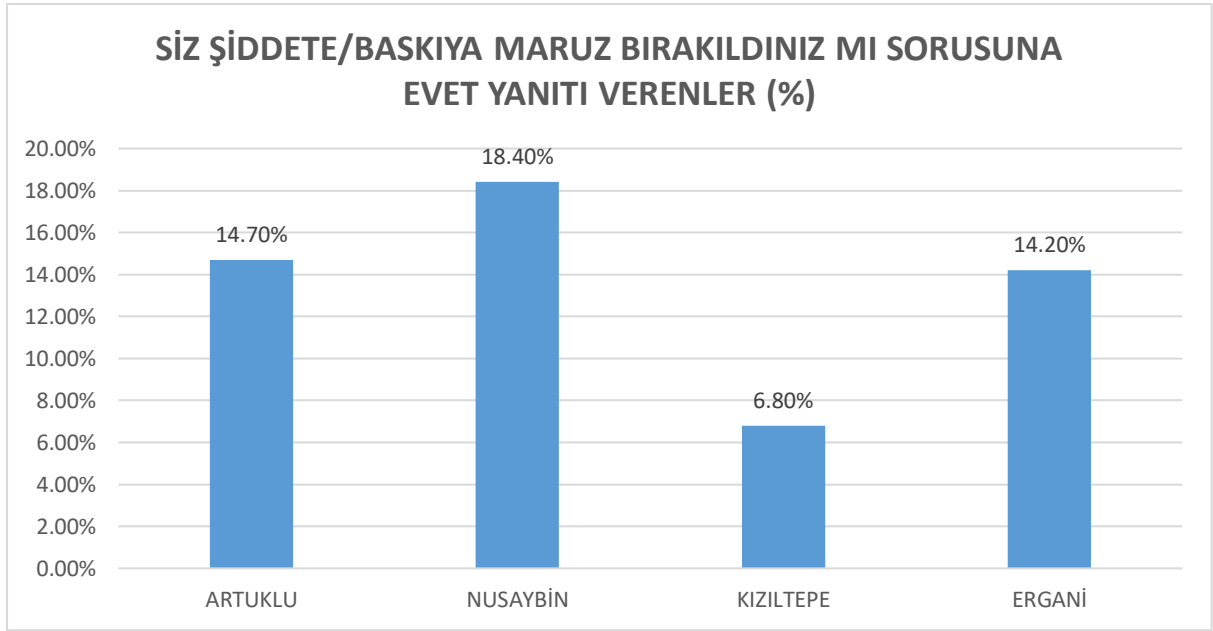
Son olarak **aile baskısı ve töre** başlıklarının yüksekliği, şiddetin yalnızca eş/partnerle sınırlı kalmayıp **geniş aile ve sosyal çevre** üzerinden de güçlenebildiğini; **kıskançlığın** yüksekliği ise kontrolün bazen “sevgi” diliyle normalleştirilebildiğini gösteriyor.

ŞİDDET DENEYİMLERİ

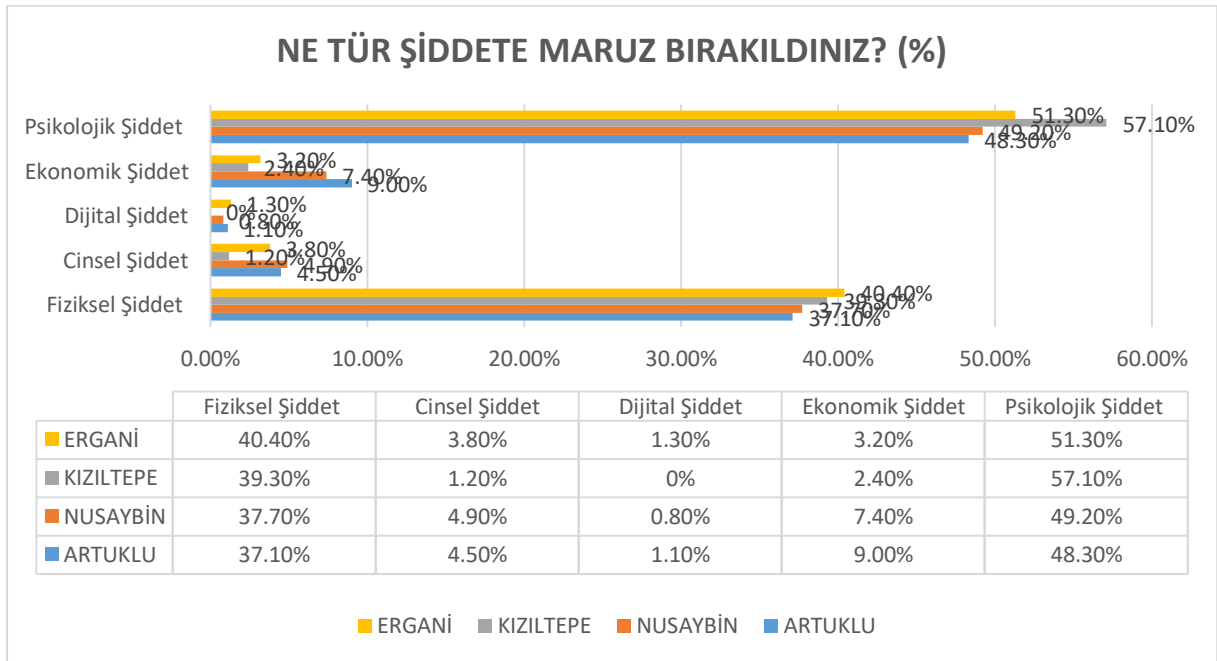

Tanıdık çevrede şiddetin varlığına ilişkin yanıtlar değerlendirildiğinde, dört kentte de “**evet**” yanıtının kayda değer bir düzeyde seyrettiği görülmektedir. Tanıdığı kadınlar arasında şiddete maruz bırakılan bir kadın olduğunu belirtenlerin oranı **Nusaybin’de %35,7, Artuklu’da %32,7, Kızıltepe’de %24,6 ve Ergani’de %33,3** düzeyindedir.

Şiddetin çoğu zaman “başkasının başına gelen” bir olay gibi anlatılması ise iki yönlü bir anlam taşımaktadır. Bir yandan şiddetin toplumsal çevrede görünür ve bilinir olduğunu işaret ederken, diğer yandan **kişisel yaşantının doğrudan ifade edilmesinin zorlaştığı bağlamlarda** şiddetin **dolaylı bir anlatım biçimiyle** dile getirildiğini de düşündürmektedir. Bu nedenle çevrede şiddetin biliniyor olması, şiddetin azaldığı anlamına gelmemekte; aksine, bazı durumlarda şiddetin **normalleştiği**, konuşulsa bile çoğu zaman **müdahale mekanizmalarına taşınmadığı** ve gündelik hayatın “sessiz” bir parçası haline gelebildiğini göstermektedir.

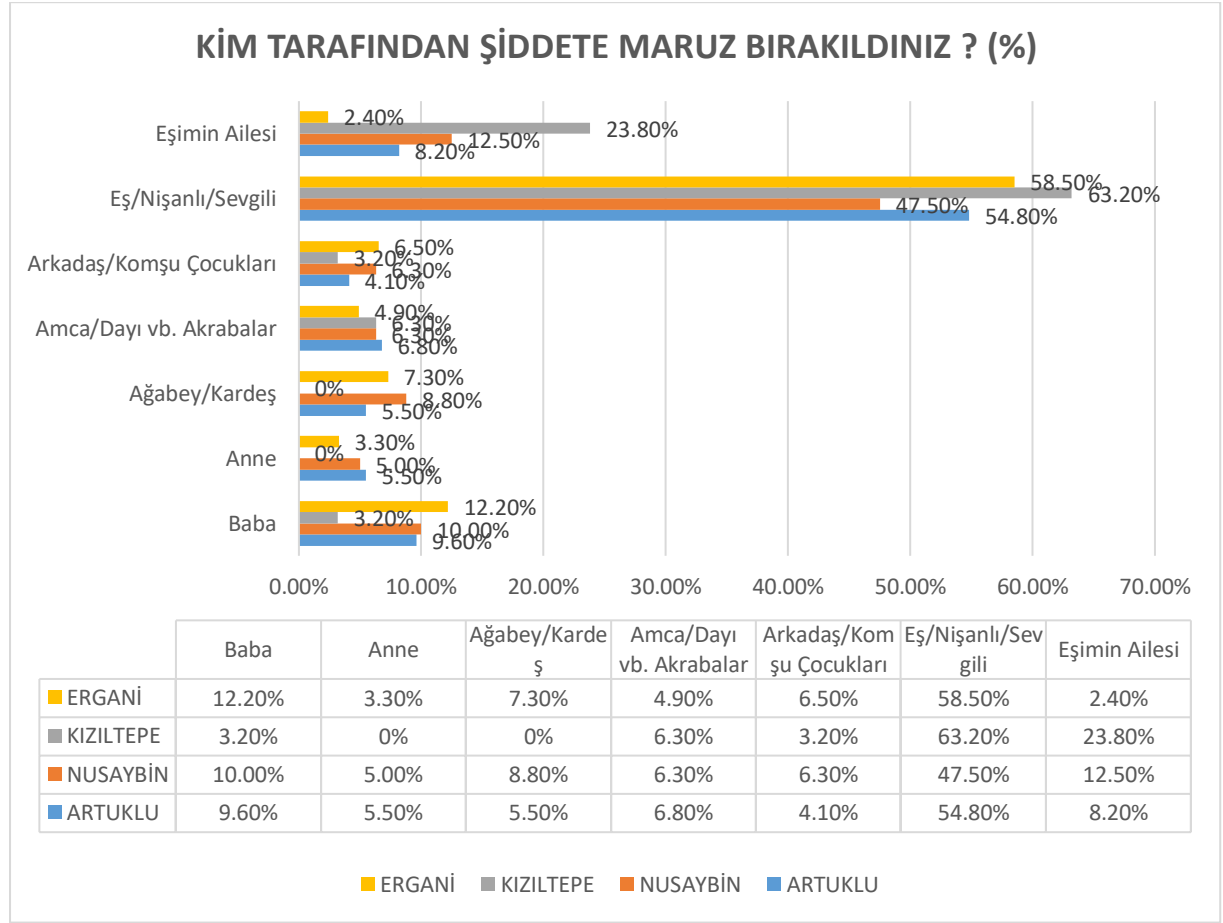
Kentler arasında şiddet türlerine ilişkin yanıtlar dikkat çekici bir ayrışma olduğu görülmektedir. Üç kentte şiddet deneyimi daha çok **fiziksel şiddet** üzerinden görünürleşirken, bir kentte **psikolojik şiddet** daha baskın biçimde öne çıkmaktadır.

Fiziksel şiddet; **Ergani’de %40,4 Nusaybin’de %37,7, Kızıltepe’de %39,3 ve Artuklu’da %37,1** ile ikinci sırada yer almaktadır. 4 ilçede de ilk sırada Psikolojik Şiddet yer almaktadır.

Psikolojik şiddet, fiziksel şiddete göre daha görünmez olabilmekte; gündelik ilişkilerin “normal bir parçası” gibi algılandığında ise şiddet olarak adlandırılması daha zorlaşabilmektedir. Hakaret, aşağılama, tehdit, kıskançlık ve kontrol gibi davranışların kimi bağlamlarda şiddet olarak görülmemesi

ya da tolere edilmesi, beyanlarda türsel kaymalara yol açabilir. Bu nedenle kentler arası şiddet türü dağılımını değerlendirirken şiddetin **hangi biçimlerde görünürleştiği** ve hangi davranışların “şiddet” olarak tanımlanabildiği de dikkate alınmalıdır.

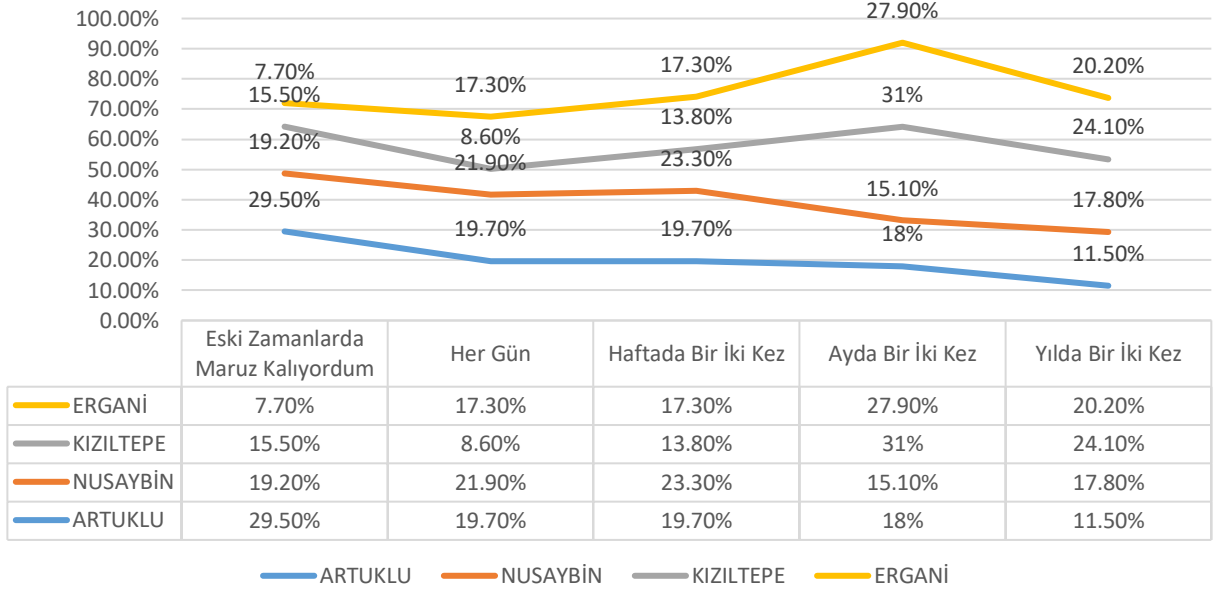

Şiddetin kim tarafından uygulandığına ilişkin yanıtlar değerlendirildiğinde, failin büyük ölçüde **eş/partner** üzerinden tanımlandığı açık biçimde görülmektedir. “**Eş/nişanlı/sevgili**” yanıtı **Nusaybin’de %47,5, Artuklu’da %54,8, Kızıltepe’de %63,2 ve Ergani’de %58,5** oranlarıyla her kentte ilk sırada yer almaktadır. Bu dağılım, şiddetin ağırlıklı olarak **yakın ilişki şiddeti** biçiminde yaşandığını ve evlilik/partnerlik ilişkisinin kadınlar açısından çoğu zaman bir **risk alanına** dönüşebildiğini göstermektedir.

Öte yandan ikinci sıralarda öne çıkan fail grupları kentlere göre farklılaşmakla birlikte; **baba, eşin ailesi, kardeş/ağabey ve akraba** gibi aile içi aktörlerin görünürleşmesi dikkat çekicidir. Bu durum, şiddetin yalnızca ikili ilişki düzeyinde kurulmadığını; kimi bağlamlarda **geniş aile ve akrabalık ağları** içindeki **denetim, otorite ve müdahale** biçimleriyle birlikte üretildiğini düşündürmektedir.

Dolayısıyla şiddet, yalnızca “kişisel bir sorun” değil; hane içi güç ilişkileriyle ve aile yapısının işleyişiyle yakından ilişkili toplumsal bir olgu olarak ele alınmalıdır.

ŞİDDET UYGULAMALARINA NE SIKLIKLA MARUZ BIRAKILIYORSUNUZ? (%)

Şiddetin hangi sıklıkla yaşandığına ilişkin yanıtlar incelendiğinde, şiddetin bazı kentlerde daha **süreğen**, bazı kentlerde ise daha **dönemsel/seyrek** biçimde raporlandığı görülmektedir. Bu farklılaşma, şiddetin yalnızca “var/yok” düzeyinde değil; **yaşamı kuşatma derecesi** açısından da kentler arasında ayrışabildiğine işaret etmektedir.

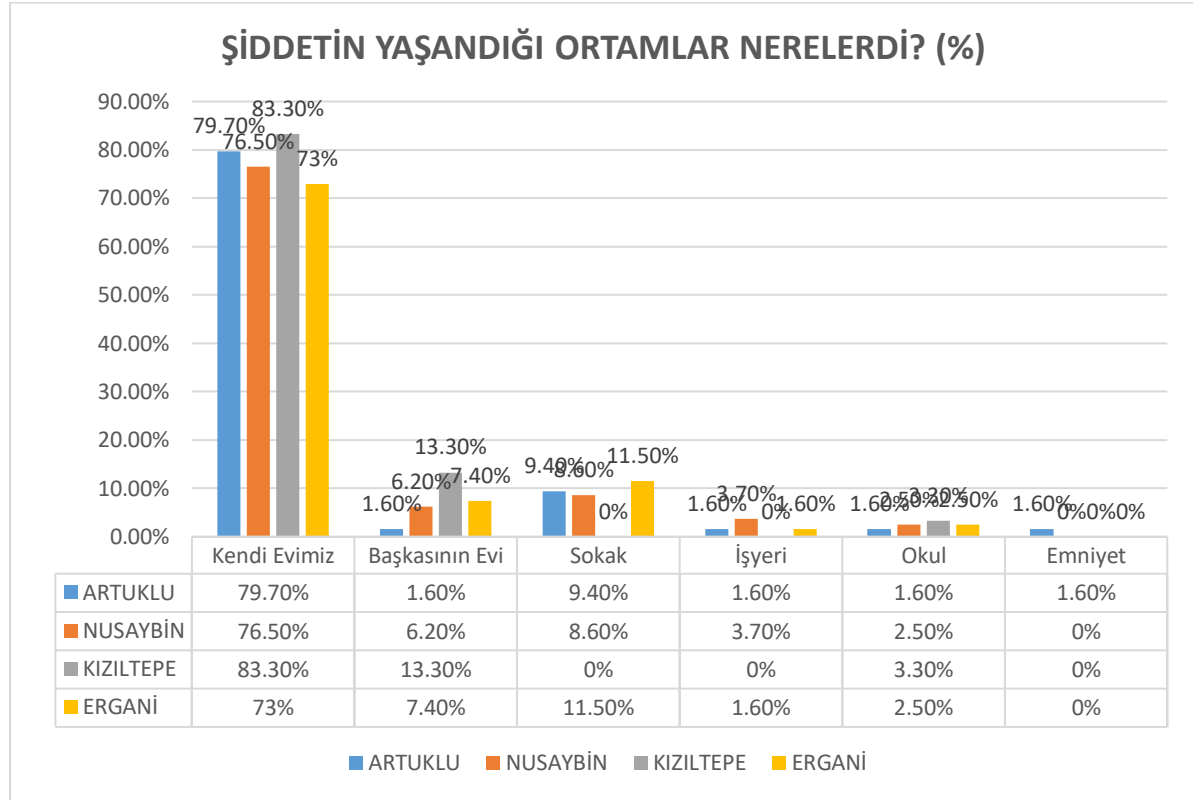
Özellikle **Nusaybin** verileri bu açıdan kaygı verici bir görünüm sunmaktadır. “**Haftada bir-iki kez**” yanıtı **%23,3**, “**her gün**” yanıtı ise **%21,9** düzeyindedir. Bu dağılım, şiddetin kimi kadınlar açısından süreklilik taşıyan, gündelik hayatın içine yerleşmiş bir pratik haline gelebildiğini düşündürmektedir. **Artuklu**’da da benzer bir süreklilik vurgusu görülmekte; “**her gün**” ve “**haftada bir-iki kez**” kategorileri **%19,7** oranıyla birlikte öne çıkmaktadır.

Buna karşılık **Kızıltepe** ve **Ergani** kentlerinde şiddetin daha çok “**ayda bir-iki kez**” düzeyinde raporlandığı görülmektedir. Kızıltepe’de bu kategori **%31,0** ile ilk sırada yer alırken, Ergani’de **%27,9** ile birinci sıradadır. Bu tablo, şiddetin her iki kentte de daha “dönemsel” bir biçimde yaşandığı izlenimi yaratmakla birlikte; şiddetin seyrekleşmesinin, şiddetin etkisini azalttığı anlamına gelmediğini vurgulamak gerekir.

Genel olarak bu örüntü, şiddetin süreklilik düzeyinin kentler arasında farklılaşabildiğini; ancak hangi sıklıkta olursa olsun şiddetin kadınların **yaşam güvenliğini, ruhsal iyilik halini ve hareket alanını** doğrudan etkileyen kritik bir risk alanı olarak varlığını sürdürdüğünü göstermektedir.

Saha’da görüşmeler sırasında “Eski Zamanlarda Maruz Kalıyordum” yanıtını veren yaş grubu 65 Yaş ve üstünde yoğunlaşmıştır. Evliliğin ilk yıllarında veya genç yaş dönemi boyunca süreğen

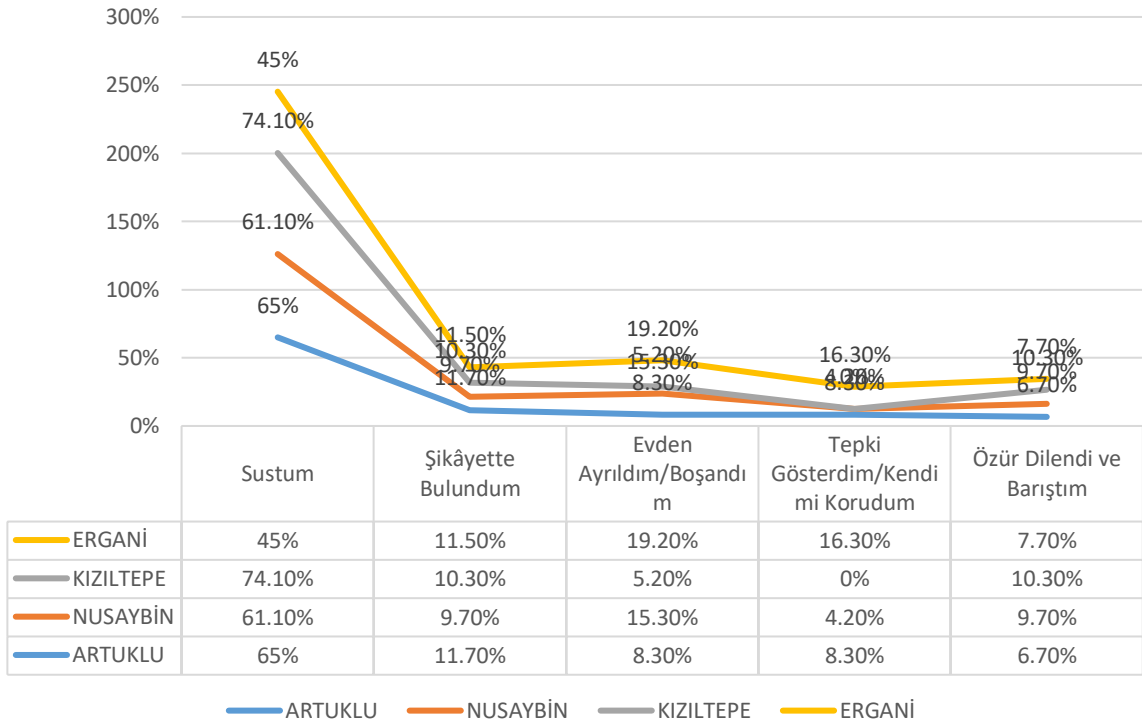
şiddete (eş ve eşin ailesi tarafından) maruz kalan kadınlar artık şiddet görmediğini, çünkü artık kendilerinin ve eşlerinin yaşlandığını belirtmişlerdir.

Şiddetin en çok hangi ortamlarda yaşandığına ilişkin yanıtlar değerlendirildiğinde, dört kentte de şiddetin başat biçimde “**kendi evi**” içinde gerçekleştiği görülmektedir. “Kendi evi” yanıtı Nusaybin’de %76,5, Artuklu’da %79,7, Kızıltepe’de %83,3 ve Ergani’de %73,0 oranlarıyla her kentte ilk sıradadır. Bu tablo, şiddetin büyük ölçüde özel alanda üretildiğini; dolayısıyla şiddetle mücadelede müdahale ve destek mekanizmalarının “hane içi” görünmezliği aşacak şekilde güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Şiddetin sokak, okul, işyeri gibi kamusal alanlarda da raporlanması, şiddetin farklı mekânlarda üretilebildiğini hatırlatmakla birlikte; asıl yoğunlaşmanın ev içinde olması kritik bir anlam taşımaktadır. Çünkü ev, çoğu zaman “güvenli alan” olarak varsayılsa da, bu bulgu evin kimi kadınlar için tam tersine **en temel risk mekânı** olabildiğini göstermektedir. Bu nedenle şiddetle mücadele yalnızca kamusal alan düzenlemeleriyle sınırlı ele alınmamalı; ev içindeki güç ilişkilerini görünür kılan, kadınların güvenli başvuru kanallarına erişimini kolaylaştıran ve hızlı koruma mekanizmalarını devreye sokan bütünlüklü bir yaklaşımla yürütülmelidir.

ŞİDDET GÖRME DURUMUNDA NE YAPTINIZ? (%)

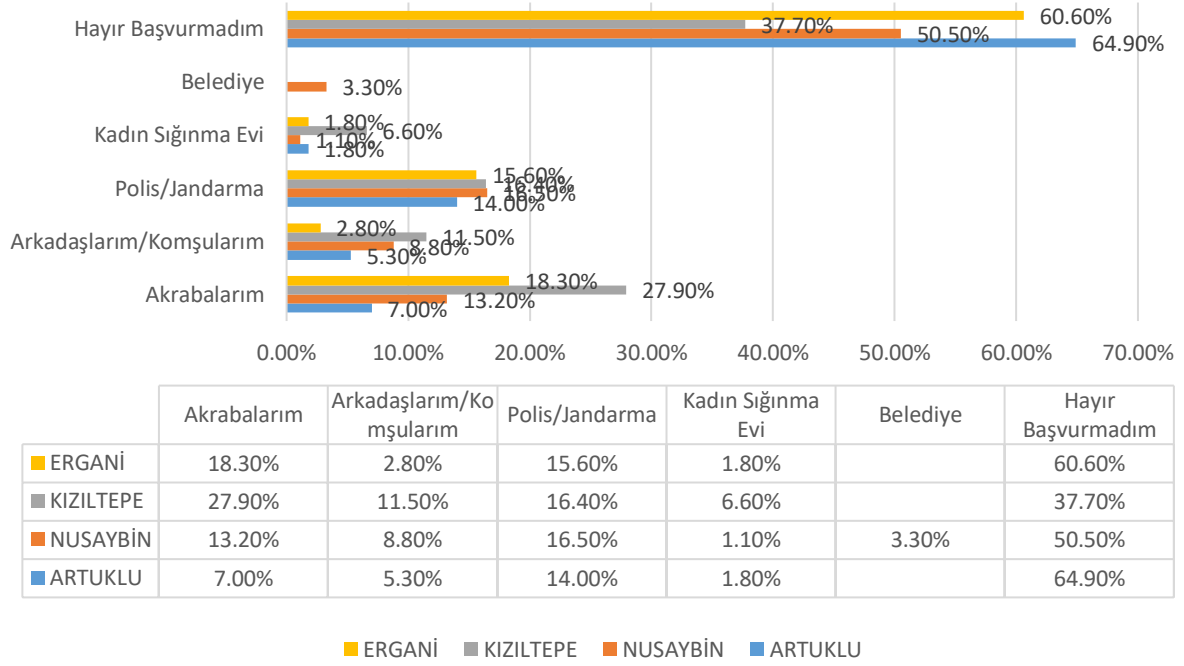

Şiddetle karşılaşıldığında verilen tepkilere ilişkin yanıtlar incelendiğinde, dört kentte de en baskın davranışın “susmak” olduğu görülmektedir. “Sustum” yanıtı Nusaybin’de %61,1, Artuklu’da %65,0, Kızıltepe’de %74,1 ve Ergani’de %45,2 oranlarıyla her kentte ilk sırada yer almaktadır. Bu dağılım, şiddetin ardından izlenen yolun çoğu zaman doğrudan bir başvuru ya da müdahale arayışından ziyade, durumu **içeride tutma** ve görünmezleştirme üzerinden şekillendiğini göstermektedir.

Susmanın bu denli yaygın olması, tek bir nedene indirgenemez. Şiddetin kimi bağlamlarda “normal” kabul edilmesi, damgalanma ve çevre baskısı, ekonomik bağımlılık, çocukların geleceğine dair kaygı, aile içi ilişkilerde güç dengesizliği ve kurumlara yönelik güvensizlik gibi çok katmanlı dinamikler, kadınların hareket alanını daraltabilmektedir. Bu noktada susmayı yalnızca pasif bir tutum olarak değil; seçeneklerin sınırlı olduğu koşullarda, riskleri azaltmaya dönük bir **hayatta kalma stratejisi** olarak da değerlendirmek gerekir.

Bununla birlikte bazı kentlerde, daha “kopuş” odaklı tepkilerin de belirli bir düzeye ulaştığı görülmektedir. Örneğin Ergani’de %19,2 ve Nusaybin’de %15,3 oranlarında “evden ayrılma/boşanma” gibi daha aktif adımların dile getirilmiştir. Bu tür adımların ancak belirli koşullar altında mümkün hale gelebilmektedir. Bu koşulların başında **gelir/istihdam durumu, sosyal destek ağlarının varlığı ve kurumsal erişim** gelmekte; dolayısıyla şiddetle mücadelede “susma”yı azaltmanın yolu, kadınların güvenli seçeneklerini çoğaltmaktan geçmektedir.

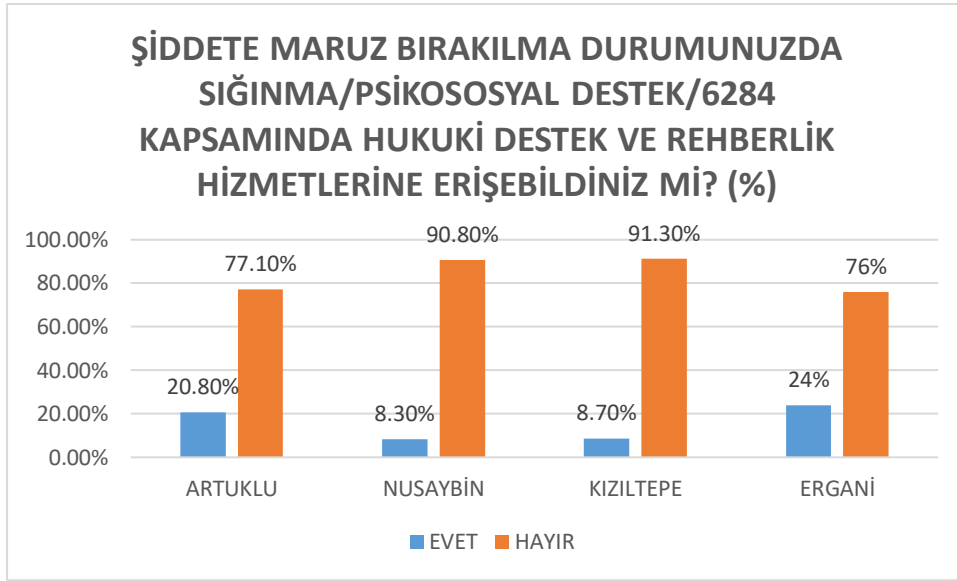
ŞİDDETE MARUZ KALMA DURUMUNDA HERHANGİ BİR KURUMA BAŞVURDUNUZ MU? (%)

Şiddet yaşandığında destek almak için bir kişi ya da kuruma başvurma durumuna ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, dört kentte de **resmî ya da gayriresmî destek arama davranışının sınırlı kaldığı** görülmektedir. “Hiçbir yere başvurmadım” diyenlerin oranı **Nusaybin’de %50,5, Artuklu’da %64,9, Kızıltepe’de %37,7 ve Ergani’de %60,6** düzeyindedir. Bu tablo, şiddetin ardından çoğu zaman kurumlara yönelme yerine, meselenin **hane içinde ya da yakın çevrede “idare edilmesi”** eğiliminin ağır bastığını göstermektedir.

Kızıltepe’de “başvurmadım” oranının görece daha düşük olması, aile/arkadaş/komşu gibi yakın çevreye dayanma pratiklerinin daha görünür olabileceğini düşündürmektedir. Ancak bu kentte dahi başvurmama eğiliminin yüksekliği, şiddetin ardından destek arama davranışının genel olarak kırılğan bir zeminde ilerlediğine işaret etmektedir. Başvuru davranışının önünde; damgalanma korkusu, aile baskısı, ekonomik bağımlılık, çocukların geleceği kaygısı, kurumlara güvensizlik ve sürecin daha da ağırlaşacağı endişesi gibi faktörler etkili olabilmektedir.

Başvuru yapılan yerler arasında ise bir yandan **polis/jandarma** gibi kolluk birimleri, diğer yandan **akraba/arkadaş** gibi gayriresmî destek ağları öne çıkmaktadır. Bu dağılım, kurumların yalnızca “var” olmasının yeterli olmadığını; kadınların bu kurumları **güvenli, erişilebilir ve gerçekten destekleyici** olarak deneyimleyebilmesinin kritik olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla şiddetle mücadelede, kurumsal mekanizmaların bilinirliğini artıran bilgilendirme çalışmalarının yanı sıra, kadınların güvenle başvurabileceği kanalların çoğaltılması ve yönlendirme süreçlerinin kolaylaştırılması temel bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.

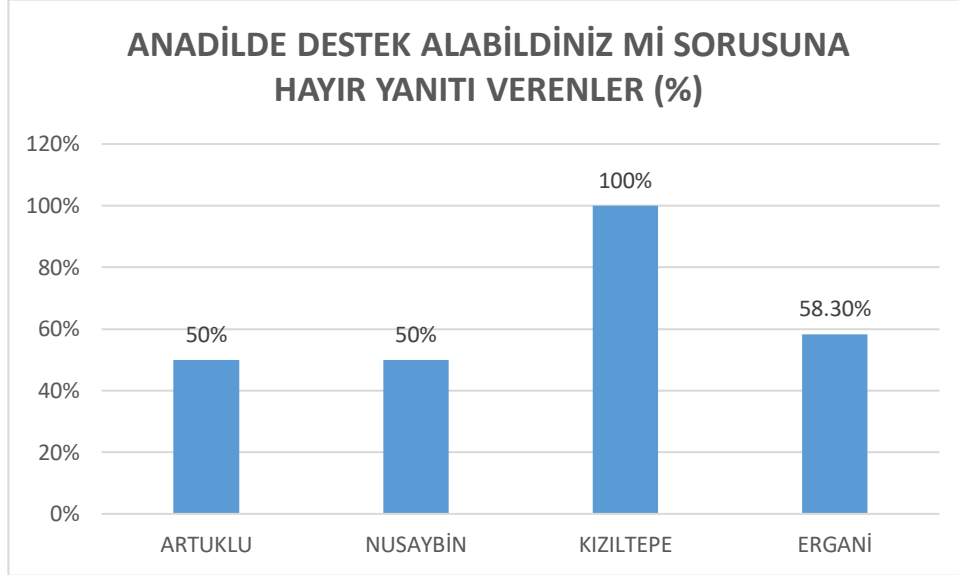
Şiddete maruz kalındığında **sığınma, psikososyal destek ve 6284 kapsamındaki hukuki danışmanlık hizmetlerine erişim** düzeylerine bakıldığında, dört ilçede de “erişemedim” yanıtının son derece yüksek oranlarda seyrettiği görülmektedir. **Artuklu’da %77,1, Nusaybin’de %90,8, Kızıltepe’de %91,3 ve Ergani’de %76,0** oranlarıyla kadınların büyük çoğunluğu, şiddet deneyimi sonrasında ilgili kurumlardan destek alamadıklarını ifade etmektedir. Buna karşılık “erişebildim” yanıtı yalnızca **Artuklu’da %20,8 ve Ergani’de %24,0** düzeyine çıkabilmiş; **Nusaybin (%8,3) ve Kızıltepe’de (%8,7)** ise oldukça sınırlı kalmıştır.

Bu tablo, iki düzeyde okunmalıdır. Birincisi, **kurumsal hizmetlerin görünürlüğü, bilinirliği ve erişilebilirliği** açısından ciddi bir boşluğa işaret etmektedir. Kadınların önemli bir bölümü ya bu hizmetlerden haberdar değildir ya da başvuru sürecine dair belirsizlikler, dil engeli, bürokratik zorluklar, mekânsal ulaşım sorunları ve güvenlik kaygıları nedeniyle hizmetlere fiilen erişememektedir. Özellikle Nusaybin ve Kızıltepe’deki düşük erişim oranları, sınır hattında ve sosyal kırılganlığın yüksek olduğu bölgelerde **kurumsal erişim kapasitesinin daha da sınırlı hissedildiğini** düşündürmektedir.

İkinci olarak, önceki bulgularla birlikte değerlendirildiğinde; şiddete rağmen evliliği sürdürme, susma ve başvurmama örüntülerinin yalnızca bireysel tercihlerden ibaret olmadığı görülmektedir. **Erişilebilir destek mekanizmalarının zayıflığı**, kadınları fiilen şiddet döngüsünün içinde tutan yapısal bir etken haline gelmektedir. Psikososyal destek, hukuki rehberlik ve sığınma hizmetleri, çoğu kadın için “mümkün bir seçenek” olmaktan ziyade, **ulaşılamayan bir imkân** olarak kalmaktadır.

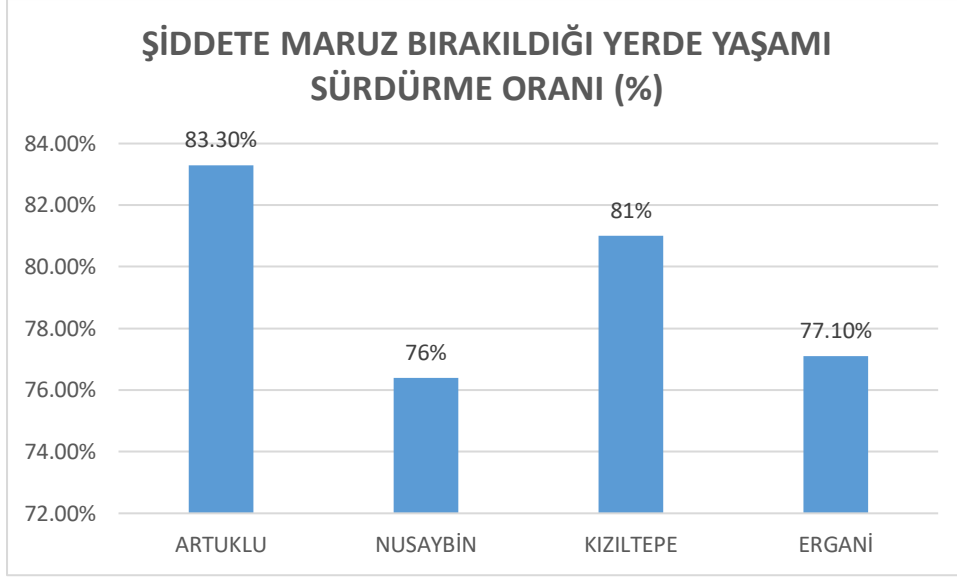
Dolayısıyla bu bulgular, yerel yönetimler ve ilgili kurumlar açısından **çok dilli, erişilebilir, güvenli ve görünür** destek mekanizmalarının güçlendirilmesini; başvuru süreçlerinin sadeleştirilmesini; mahalle düzeyinde rehberlik ve yönlendirme hatlarının yaygınlaştırılmasını acil bir ihtiyaç olarak ortaya

koymaktadır. Aksi halde şiddet, yalnızca yaşanan bir travma değil; **kurumsal erişim yoksunluğu nedeniyle süreklileşen bir yaşam biçimi riski** taşımaya devam edecektir.

Hizmetlere erişebildiğini beliren görüşmecilerin anadilinde bilgi ya da destek alabilme durumuna ilişkin bulgular değerlendirildiğinde, **dil desteği eksikliğinin** önemli ve kritik bir engel olarak öne çıktığı görülmektedir. “**Hayır**” yanıtı **Nusaybin’de %50,0, Artuklu’da %50,0 ve Ergani’de %58,3** düzeyindedir. **Kızıltepe’de** ise bu soruya **%100 “hayır”** yanıtı verilmiş olması, dil engelinin en keskin biçimde burada görünür hale geldiğine işaret etmektedir.

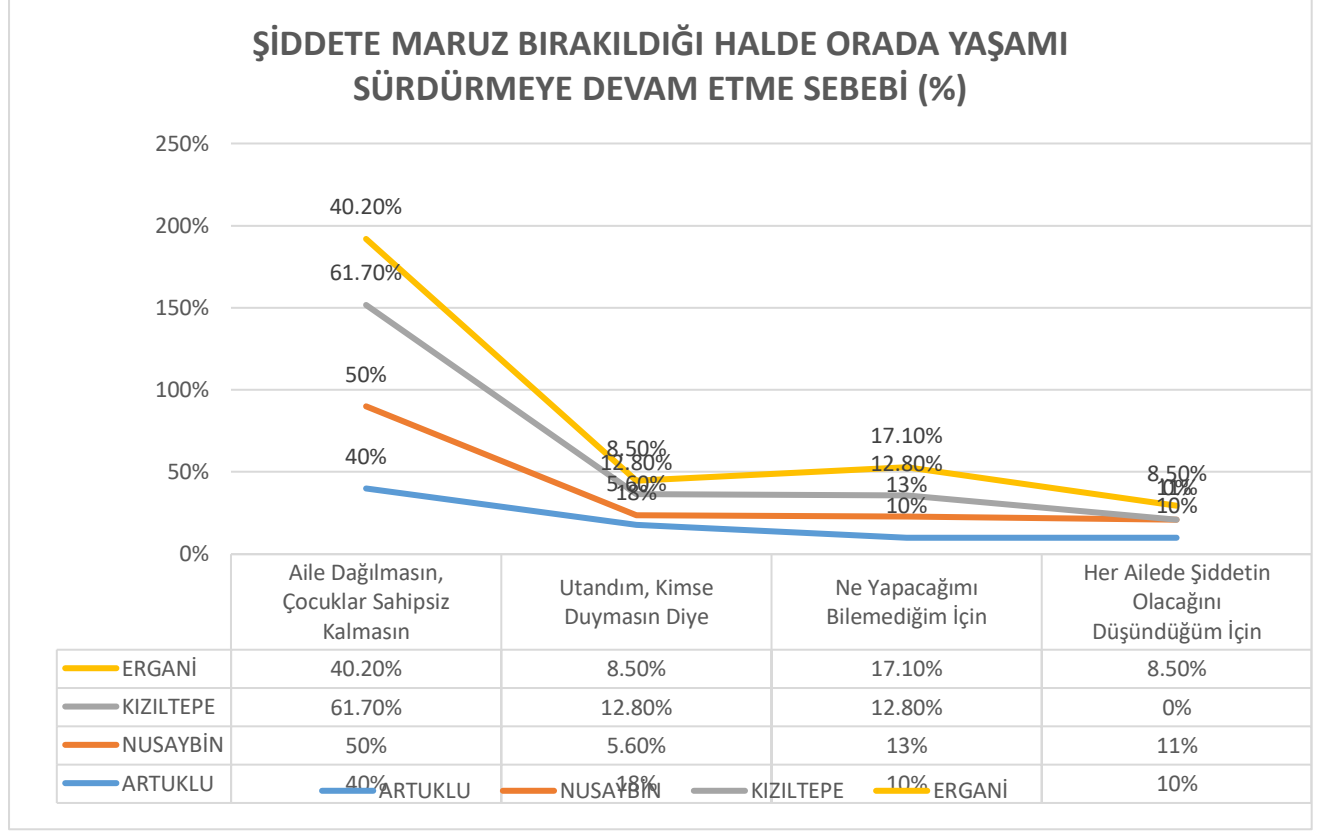
Şiddet sonrası destek arama sürecinde dil bariyeri, yalnızca “iletişimde zorlanma” ile sınırlı bir sorun değildir. Kadınların doğru bilgiye ulaşmasını, yaşadığını ifade edebilmesini, başvuru süreçlerini takip edebilmesini ve psikososyal destek hizmetlerinden yararlanmasını doğrudan zorlaştırabilmektedir. Bu durum, zaten kırılğan bir zeminde ilerleyen başvuru davranışını daha da zayıflatırken, şiddetin görünmezleşmesine ve sürecin hane içinde “kapanmasına” da zemin hazırlayabilmektedir.

Şiddete maruz kalınmasına rağmen mevcut yaşamın sürdürülüp sürdürülmediğine ilişkin veriler değerlendirildiğinde, dört kentte de **“evet”** yanıtının **yüksekliği** dikkat çekmektedir. Şiddete rağmen yaşamını aynı şekilde devam ettirdiğini belirtenlerin oranı **Nusaybin’de %76, Artuklu’da %83,3, Kızıltepe’de %81,0 ve Ergani’de %77,1** düzeyindedir. Bu tablo, şiddet deneyiminin ardından dahi mevcut düzeni sürdürmenin yaygın bir örüntü olduğunu; **ayrılma/kopuş** kararının ise daha sınırlı ve istisnai bir düzeyde kaldığını göstermektedir.

Bu yüksek oran, şiddetin “fark edilmediği” ya da “önemsiz görüldüğü” anlamına gelmemektedir. Aksine, şiddete rağmen yaşamı sürdürebilme hali çoğu zaman seçeneklerin daraldığı, maliyetlerin yükseldiği ve güvenli alternatiflerin sınırlı kaldığı koşullarda ortaya çıkmaktadır. Nitekim çalışmanın devamındaki bulgularla birlikte düşünüldüğünde ekonomik bağımlılık, çocukların geleceğine dair kaygı, barınma olanaklarının yetersizliği ve aile/akraba desteğinin zayıflığı gibi etkenler; şiddet ortamından ayrılmayı zorlaştıran temel yapısal faktörler olarak öne çıkmaktadır.

ŞİDDET GÖRDÜĞÜ ORTAMDA KALMAYA DEVAM ETMESİNİN NEDENLERİ

Şiddete maruz bırakıldığını ve bunun yaşandığı ortamda yaşamaya devam ettiğini belirten görüşmecilerin yanıtları, şiddetle mücadelede kritik bir öneme sahiptir. Şiddete rağmen aynı yaşamı sürdürmenin en temel gerekçesinin dört ilçede de “**aile dağılmasın, çocuklar sahipsiz kalmasın**” söylemi etrafında şekillendiği görülmektedir. Bu gerekçe en yüksek düzeyde Kızıltepe’de %61,7, ardından Nusaybin’de %50,0, Artuklu’da %40,0 ve Ergani’de %40,2 oranıyla öne çıkmaktadır. Bu tablo, şiddet karşısında “kalma” kararının çoğu zaman bireysel bir tercih olmaktan ziyade, **annelik kimliği, çocukların geleceğine ilişkin kaygı ve aile bütünlüğünü koruma sorumluluğu** üzerinden kurulduğunu göstermektedir. Kadın, bu noktada çoğu zaman kendini “şiddete maruz kalan kişi” olarak değil, **ailenin devamlılığını sağlamakla yükümlü bir özne** olarak konumlandırmaktadır.

Utanç, damgalanma ve sosyal çevre baskısı da özellikle Artuklu’da (%18,0) belirginleşmektedir. Bu bulgu, şiddetin yalnızca fiziksel ve psikolojik değil, aynı zamanda **itibar ve aidiyet kaybı tehdidi** üzerinden de kadınları sessizliğe ve evliliği sürdürmeye zorladığını düşündürmektedir. Ergani’de “**ne yapacağımı bilemediğim için**” yanıtının %17,1 ile yüksek seyretmesi, destek ağlarına erişim, hukuki bilgi ve kurumsal rehberliğin yetersizliğinin kadınları **belirsizliğin içinde tutan bir kapan etkisi** yarattığını göstermektedir.

Nusaybin’de “**her ailede şiddet olur**” (%11,0) yanıtının görece yüksekliği, şiddetin yer yer “**ilişkinin olağan bir parçası**” olarak içselleştirilebildiğine işaret ederken; bu durum şiddetin tanımlanmasını ve

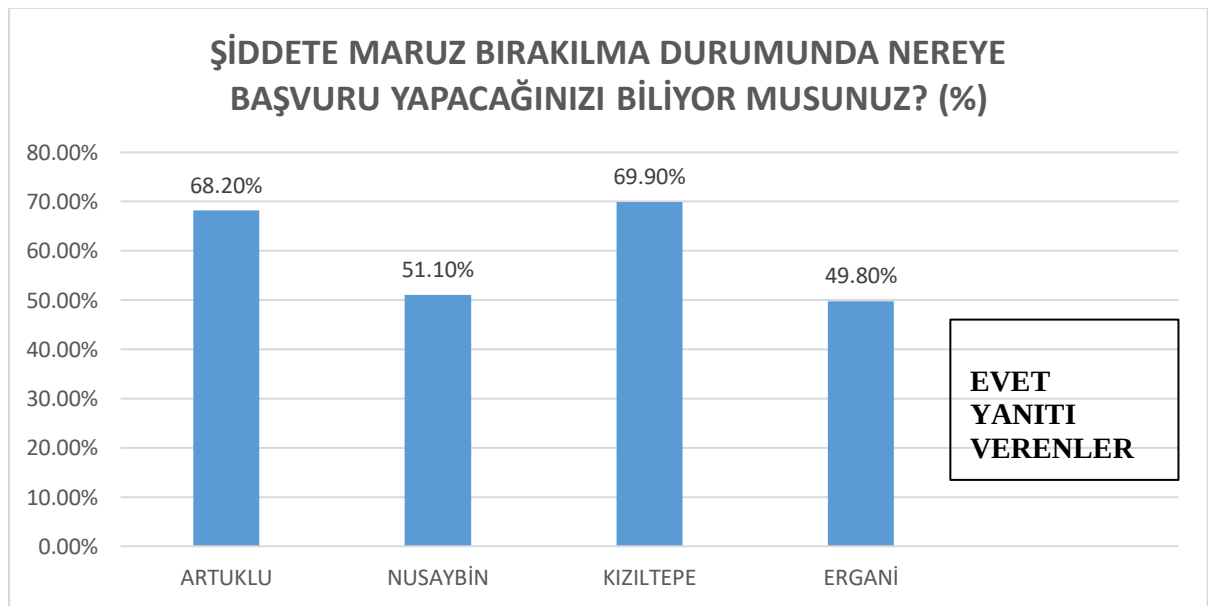
sınırlandırılmasını daha da zorlaştırmaktadır. Buna karşılık Kızıltepe’de bu seçeneğin **%0** çıkması, şiddetin “normal” değil; fakat **katlanılması gerektiği düşünülen bir yük** olarak kodlandığını düşündürmektedir.

Kızıltepe’de ayrıca küçük ama anlamlı iki başlık dikkat çekmektedir: **%4,3’lük bir kesim şiddeti uygulayanın düzeleceğini düşündüğü için, %4,3’ü ise anne–baba evine dönmeyen daha sıkıntılı olacağını düşündüğü için** yaşamı sürdürdüğünü belirtmiştir. Bu yanıtlar, şiddet döngüsünün **umut, bağlanma ve çaresizlik** üçgeninde sürdüğünü; aynı zamanda geri dönüşün her zaman bir “güvenli alan” anlamına gelmediğini ortaya koymaktadır. Kadın için baba evi, çoğu zaman yeni bir denetim alanı, ekonomik yük ve toplumsal baskı riski barındırabilmektedir.

Genel olarak veriler, şiddet ortamında kalmanın arkasında **travmatik bağlanma, ekonomik bağımlılık, çocuklara dair kaygılar, damgalanma korkusu ve destek mekanizmalarına erişememe** gibi çok katmanlı psikososyal dinamiklerin bulunduğunu göstermektedir. Bu nedenle müdahale politikalarının yalnızca farkındalık ve hukuki bilgilendirme ile sınırlı kalmaması; **güvenli barınma, ekonomik güçlenme, anadil desteği ve psikososyal danışmanlığı** birlikte içermesi kritik görünmektedir.

ŞİDDETE DURUMUNDA BAŞVURU YAPILACAK MEKANİZMALARA ERİŞİM BİLGİSİ

Şiddet durumunda destek almak için hangi kurumlara başvurulacağını bilmeye ilişkin veriler değerlendirildiğinde, bazı kentlerde bilinirliğin görece daha yüksek olmasına rağmen, önemli bir **belirsizlik alanının** hâlâ devam ettiği görülmektedir. “**Evet, biliyorum**” yanıtı Nusaybin’de **%51,1**, Artuklu’da **%68,2**, Kızıltepe’de **%69,9** ve Ergani’de **%49,8** düzeyindedir. Bu tablo, kentler arasında bilgi ve yönlendirme kapasitesinin eşit dağılmadığını; özellikle bazı yerlerde kurumlara dair farkındalığın daha güçlü biçimde oluştuğunu göstermektedir.

Artuklu ve Kızıltepe’de bilme oranlarının daha yüksek seyretmesi, saha çalışması boyunca yapılan gözlemlerde ve geri dönüşlerde alınan bilgilere göre sokakalarda Polis/Jandarma tarafından kadınlara KADES uygulamasının gösterilmesi ve telefon kurulumunun öğretilmesi olduğu görülmüştür.

Bu bulgu, şiddetle mücadelede yalnızca kurumların varlığının değil; kadınların bu kurumlara dair **doğru bilgiye zamanında erişebilmesinin** ve güvenli biçimde yönlendirilebilmesinin de **hayati** olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bilgilendirme çalışmaları, kentlerin yerel koşulları gözeticilerle yaygınlaştırılmalı; başvuru yollarını sadeleştiren ve kadınları adım adım yönlendiren pratik mekanizmalar güçlendirilmelidir.

SİZCE KADINLAR NEDEN ŞİDDETE MARUZ BIRAKILDIĞI YERDE YAŞAMAYA DEVAM EDİYOR?

Kadının şiddet gördüğü ortamda kalmaya devam etmesinin nedenleri **bütün görüşmecilere** soruldu ve dört kentte de iki ana eksenin belirgin biçimde öne çıktığı görüldü:

Çocukların geleceği ve ekonomik bağımlılık.

Bu durum, şiddet ortamında kalmayı açıklayan dinamiklerin çoğu zaman “duygusal bağ” ya da “kişisel tercih” söyleminden ziyade, gündelik hayatın somut koşulları üzerinden şekillendiğini göstermektedir.

Kentler özelinde bakıldığında, **Nusaybin’de** en yaygın yanıt “**çocuklarının geleceği**” olup oran **%37,1**’dir. Benzer biçimde **Kızıltepe’de %48,3** ve **Ergani’de %42,3** ile yine “çocukların geleceği” ilk sırada yer almaktadır. **Artuklu’da** ise birinci sıraya “**ekonomik bir gelirin olmaması**” yanıtı yerleşmekte ve oran **%31,3**’e ulaşmaktadır. Bu tablo, kadınların şiddet ortamında kalmasının, çoğu zaman “gitmek istememek”ten çok, **gidebilecek güvenli bir seçenek üretememek** ile ilişkili olduğunu düşündürmektedir.

Öte yandan aile/akraba desteğinin yokluğu, toplumsal baskı, barınma olanaklarının yetersizliği gibi yanıtların da kayda değer paylara sahip olması; ayrılma kararının yalnızca bireysel bir cesaret ya da irade meselesi değil, sosyal ağlar ve kurumlar tarafından desteklenmesi gereken **toplumsal bir süreç** olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle şiddetle mücadelede yalnızca “farkındalık” değil; aynı zamanda kadınların gerçekçi çıkış yollarını güçlendirecek **sığınmak, geçici barınma, psikososyal danışmanlık** ve **istihdam desteklerinin** birlikte ve bütünlüklü biçimde tasarlanması kritik önem taşımaktadır.

KADINLARIN BELEDİYELERDEN BEKLENTİLERİ

Dört ilçede de kadınların belediyeden beklentileri incelendiğinde, taleplerin yalnızca hizmet odaklı değil; **Gündelik Yaşamı Kolaylaştırmaya, Güvenliği Ve Sosyal Destek Mekanizmalarını Güçlendirmeye** dönük olduğu görülmektedir. Bu beklentiler, kadınların kentsel mekânla kurdukları ilişkiyi ve ihtiyaçlarını görünür kıldığı gibi; aynı zamanda sosyal politika açısından kritik müdahale alanlarına da işaret etmektedir.

Kadınların ilk sıralara taşıdığı taleplerin başında **Ekonomik Destek Ve İstihdam Olanaklarının Artırılması** gelmektedir. Hem hane içi yoksullukla mücadele hem de ekonomik bağımsızlığın güçlenmesi açısından, belediyeden **Kadınlara Yönelik İş Olanakları, Girişimcilik Destekleri Ve Meslek Edindirme Kursları** beklentisi yaygın bir biçimde dile getirilmektedir. Bu talep, raporun önceki bölümlerinde Görülen **Düşük İstihdam Oranları Ve Ekonomik Bağımlılığın Şiddet Döngüsündeki Belirleyici Rolü** ile birlikte değerlendirildiğinde daha anlamlı hale gelmektedir.

Bir diğer önemli başlık, **Sosyal Destek Ve Danışmanlık Hizmetleridir**. Kadınların psikososyal destek, hukuki rehberlik, aile danışmanlığı ve şiddetle mücadele hatlarının güçlendirilmesine yönelik talepleri; şiddetin yalnızca bireysel değil, **Kurumsal Destek Gerektiren Bir Toplumsal Sorun Olarak Algılandığını** göstermektedir. Bazı ilçelerde **Anadilinde Destek Ve Bilgilendirme** talebinin öne çıkması ise, dil bariyerinin kadınların kamusal hizmetlere erişiminde kritik bir engel olduğunu teyit etmektedir.

Ayrıca **Güvenli Kent Ve Güvenli Ulaşım** vurgusu dikkat çekmektedir. **Aydınlatma, güvenli parklar**, denetimli ortak alanlar ve kadınların kamusal mekânı daha rahat kullanabileceği sosyal yaşam alanları, özellikle akşam saatlerinde güvenlik kaygısını azaltmaya dönük beklentilerle birlikte dile getirilmektedir. Bu bulgu, kadınların şiddeti yalnızca ev içinde değil; **Kamusal Alanda Da Bir Güvenlik Riski Olarak Deneyimlediğini** düşündürmektedir.

Çocuklara yönelik kreş, etüt ve bakım hizmetleri ise özellikle küçük çocuk sahibi kadınlar için belirleyici bir talep alanıdır. Kreş hizmetlerinin hem istihdama katılım hem de sosyal yaşama erişimde **anahtar işlev gördüğü** ifade edilmektedir. Bu beklenti, daha önce tartıştığımız **ev içi görünmeyen bakım yükünün** kadınların hayatında yarattığı sınırların somut bir yansımasıdır.

Son olarak, dört ilçede de **kültürel, sosyal ve eğitim odaklı faaliyetlere erişimin artırılması** talep edilmektedir. Kadın merkezleri, kurslar, atölyeler ve sosyal paylaşım alanları; yalnızca boş zaman etkinliği değil, **kadınların güçlenme ve dayanışma alanları** olarak görülmektedir.

Genel olarak bu veriler, kadınların belediyeyi yalnızca **altyapı hizmeti sunan bir kurum** olarak değil; aynı zamanda **sosyal refah ve destek üretme kapasitesine sahip bir aktör** olarak konumlandığını göstermektedir. Ekonomik güçlenme, psikososyal destek, güvenli yaşam çevresi ve bakım hizmetlerinin bütüncül bir yerel politika yaklaşımıyla ele alınması; kadınların hem bireysel hem de toplumsal yaşamda daha güçlü ve güvende hissedebilmeleri açısından kritik görünmektedir.